

EUROOPA
KOMISJON

Strasbourg, 5.7.2016
COM(2016) 450 final

2016/0208 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

mis muudab direktiivi (EL) 2015/849 rahandussüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ja muudab direktiivi 2009/101/EÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

{ SWD(2016) 223 final }

{ SWD(2016) 224 final }

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU KONTEKST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Ettepanekus on ära toodud rida meetmeid võitlemaks terrorismi rahastamisega ning kindlustamiseks rahaliste tehingute ja äriühingute tegevuse suurem läbipaistvus EL-i olemasolevas ennetavas õiguslikus raamistikus, täpsemalt direktiivis 2015/849 (EL) („neljas rahapesu vastane direktiiv“)¹. Ära on toodud ka sellest tulenevad muudatused vastavates äriühinguõiguse eeskirjades direktiivis 2009/101/EÜ².

Kaasasjastatud rahapesu vastaste eeskirjade vastuvõtmine mais 2015. aastal tähendas olulist sammu tõhustamiseks EL-i pingutusi võitlemaks kriminaalse tegevuse tulemusel teenitud vahendite rahapesuga ning tõkestamiseks terrorismi rahastamist.

Viimasel ajal on aga terrorismi oht kasvanud ja arenenud. Samas on tänu tehnoloogia ja suhtlusvahendite arenemisele ja tänu globaalselt omavahel ühendatud rahandussüsteemile lihtsam rahalisi vahendeid peita ja liigutada üle terve maailma, tekitades kiirelt riuliettevõtete struktuuri, mis on piiride ja õigussüsteemide ülene, muutes raha algupära tuvastamise väga keeruliseks. Rahapesijad, maksudest hoidujad, terroristid, petturid ja teised kurjategijad saavad nii hõlpsalt oma jälgi peita.

Korralik rahandussüsteem, kus on olemas nii nõuetekohane järelvalve kui analüüsivahendid, võib tänu anomaalsete tehingumustrite avastamisele aidata kaasa terroristlike ja kriminaalsete sidemete, võrgustike ja ohtude paremale mõistmisele ning tuua kaasa kõigi vastavate pädevate ametiasutuste ennetavad tegevused. Siiani esineb lünki terroristide poolt kasutatavate rahaliste vahendite jälgimisel, alates sularahast kuni kultuuriväärtuste ja virtuaalvaluutadega kauplemiseni ja anonüümsete ettemaksukaartideni. Käesoleva ettepaneku eesmärk on neid lünki käsitleda, ilma et tekiksid tarbetud takistused rahaliste maksete ja rahaturgude toimimisel seaduskuulekate tavakodanike ja ettevõtete jaoks, tasakaalustades julgeoleku tugevdamise vajaduse põhiõiguste kaitse vajadusega, k.a. isikuandmete kaitse ja majanduslik vabadus.

Samal ajal on lisaks terrorismi rahastamisega seonduvale avastatud üle terve maailma ka olulisi lünki rahaliste tehingute läbipaistvuses, mis tähendab, et tihtipeale kasutatakse vahendustegevust pakkuvate juriidiliste isikute puhul *offshore* piirkondi, mis distantseerivad omaniku tema varast, tihti maksudest kõrvalehoidmiseks või maksustamise vältimiseks. Ettepaneku eesmärk on suuremahuliste rahaliste vahendite peitmise vältimine, mis võib takistada võitlust finantskuritegevusega, ning kindlustada suurem korporatiivne läbipaistvus, et ettevõtete või teiste juriidiliste isikute tegelikud omanikud ei saaks varjuda peidetud identiteedi taha.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv 2015/849 (EL) rahandussüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamise kohta, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EK (EÜT L 141, 5.6.2015, lk73).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16.septembri 2009. aasta direktiiv 2009/101/EÜ tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks asutamislepingu artikli 48 teises lõigus osutatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised võrdväärseteks (EÜT L 258, 1.10.2009, lõige 11)

Euroopa julgeoleku tegevuskavas on komisjon prioriteedina välja toonud ELi õigusliku raamistiku kaasajastamise, et võidelda terrorismiga.³ Justiits- ja siseküsimuste nõukogu järeldused 20. novembril 2015⁴, majandus- ja rahandusministrite nõukogu järeldused 8. detsembril 2015⁵ ning ka Euroopa Ülemkogu järeldused 18. Detsembril 2015 rõhutasid kõik vajadust selles valdkonnas tööd tõhustada, võttes aluseks neljanda rahapesuvastase direktiiviga saavutatud edusammud.⁶

2. Veebruaril 2016.a. esitles komisjon tegevuskava terrorismi rahastamise vastase võitluse tõhustamiseks,⁷ mis keskendub kahele põhitegevusele: Terroristide jälgimine raha liikumise kaudu ning raha ja muu vara liikumise takistamine; terroristlike organisatsioonide tuluaallikate teenimise takistamine, takistades nende rahakogumisega seonduvaid tegevusi. Tegevuskavas on ära toodud mitmeid tegevuslikke ja õiguslikke meetmeid, k.a. käesolev ettepanek, mis tuleks kiiresti ellu viia.

12. veebruaril 2016 kutsus majandus- ja rahandusministrite nõukogu komisjoni üles tegema võimalikult kiiresti ning mitte hiljem kui 2016. a. teises kvartalis ettepanekut parandamiseks neljandat rahapesu vastast direktiivi. 22. aprillil toimunud mitteametlik majandus- ja rahandusministrite nõukogu kutsus üles astuma samme, et tõhustada ligipääsu tulusaavate omanike registrile, selgitada registreerimise nõudeid fondidele, kiirendada riiklike tulusaavate omanike registre omavahelist ühendamist, edendada tulusaavaid omanikke puudutava info automaatset vahendust ning tugevdada klientide nõuetekohase hoolduse nõudeid.⁸ Oma 16. detsembri 2015.a. resolutsioonis⁹ oli Euroopa Parlament juba rõhutanud, et äriühingu tulumaksu poliitika suurem läbipaistvus, koordineerimine ja ühtlustamine pakub tõhusat raamistikku, tagamaks õiglast konkurentsi ELi ettevõtjate vahel ning kaitsmaks riikide eelarveid kahjulike lõpptulemuste eest.

Neljanda rahapesu vastase direktiivi läbivaatamine on kooskõlas ka globaalsete arengutega. Rahvusvahelisel tasandil on ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonid 2199 (2015) ja 2253 (2015) kutsunud üles arendama meetmeid takistamiseks terroristlike rühmituste ligipääsu finantsinstitutsioonidele. Lisaks kutsus G20 18. aprilli 2016. aasta avaldus üles rahapesuvastast töökonda ning läbipaistvuse ja maksualase teabevahetuse ülemaailmset foorumit tegema esialgseid ettepanekuid rahvusvaheliste standardite rakendamise kohta läbipaistvuse osa, k.a. info kasusaavate omanike kohta ning vastava info rahvusvaheline vahetus.

Tõhus järelvalve ja kohaldamine on võtmetähtsusega, takistamiseks rahapesu, terrorismi rahastamist ja kuritegevust üleüldiselt. Komisjon jälgib ELi nõudmiste ülevõtmist siseriiklikus seadusandluses ning nende rakendamist liikmesriikide poolt ka praktikas.

³ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: Euroopa julgeoleku tegevuskava, KOM (2015) 185 (lõplik) kohta.

⁴ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/11/20-jha-conclusions-counter-terrorism/>

⁵ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/12/08-ecofin-conclusions-corporate-taxation/>

⁶ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/12/18-euco-conclusions/>

⁷ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule terrorismi rahastamise vastase võitluse tõhustamise tegevuskava kohta, KOM (2016) 50 (lõplik).

⁸ <http://english.eu2016.nl/documents/publications/2016/04/22/informal-ecofin---line-to-take-nl-presidency>.

⁹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fTEXT%2bTA%2bP8-TA-2015-0457%2b0%2bDOC%2bXML%2bV0%2f%2fEN&language=EN>

- **Vastavus valdkonnas kehtivatele õigusnormidele**

20. mail 2015.a. võeti vastu rahapesu ja terrorismi rahastamise vastane raamistik. Uuendatud seadusandlus koosneb neljandast rahapesu vastasest direktiivist ja määrusest (EL) 2015/847 rahaülekannetega kaasneva info osas.

Neljanda rahapesu vastase direktiivi ülevõtmise ning määruse (EL) 2015/847 jõustumise kuupäeva on 26. juuni 2017. Kuid komisjon on julgustanud liikmesriike neljanda rahapesu vastase direktiivi ülevõtmise kuupäeva ettepoole tooma ning käesoleva ettepaneku kohaselt on ülevõtmise kuupäevaks 1. jaanuar 2017. Muudatusettepanekud puudutavad teatud küsimusi, millega liikmesriigid saavad juba tegelema hakata neljanda rahapesuvastase direktiivi sätete ülevõtmise käigus. Kõigi meetmete eesmärgiks on tõhustada praegust rahapesu ja terrorismi rahastamise vastast süsteemi ning selle täiendamist. Niisiis on ettepanekus ära toodud liikmesriikide neljanda rahapesuvastase direktiivi rakendamise kogemustele (keskregistrite sisseseadmine) toetuvad eeskirjad, tulles vastu asjaosaliste palvetele, kes vastavaid eeskirju tegelikult rakendavad (uute kohustatud üksuste loomine, rahvuslike rahapesu andmebüroode mõjuvõimu suurendamine, lähenemise ühtlustamine kõrge riskiga kolmandate riikide osas) ja peegeldavad uusimaid suundi rahapesu ja terrorismi rahastamise vastases võitluses (parandatud juurdepääs infole kasusaavate omanike kohta). Muudatusettepanek võimaldab liikmesriikide õiguskorral ajaga kaasas käia ning olla valmis tänapäevasteks väljakutseteks. Juba võetud kohustuste valguses peaksid liikmesriigid suutma kiirendada käesolevate sätete ülevõtmist.

Ettepanekus on arvesse võetud komisjoni hinnanguid ja järeldusi, mis on saadud liikmesriikide õiguslike ja institutsiooniliste raamistike hindamise kaudu läbi olemasolevate mehhanismide ja praktika rahapesu ja terrorismi rahastamise takistamisel. See põhineb komisjoniga jagatud teabel neljanda rahapesu vastase direktiivi rakendamise kontekstis. Muudatusettepanekutes on arvestatud olemasolevate uuringute ja aruannetega (eriti nendega, mis viidi läbi 2009 ja 2012.a.) eeskirjade rakendamise, uute rahvusvaheliste nõuete (eriti rahapesuvastase töökonna täiendatud soovitusi) ning teabe kohta, mida on kogutud läbi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 258 kohaste rikkumismenetluste algatamise kaudu. Selleks, et saada terviklikku ja täpset ülevaadet, on komisjon arvesse võtnud ka teavet, mis on saadud rahvusvahelise koostöö kaudu finantsjärelvalves.

Mis puudutab muudatusettepanekute täitmist, siis ettepanekute tegemisel on aluseks võetud olemasolevad rahapesu vastased eeskirjad ning oluline rõhuasetus on ka kehtiva seadusandluse rakendamisel. Ettepanek väljendab komisjoni pühendumust jälgida korrektselt direktiivi ülevõtmist ning liikmesriikide riigisisese tegutsemise tõhusust. Komisjon võtab aluseks rahapesuvastase töökonna juba tehtud töö (eksperdi hinnangu protsess) või kasutab liikmesriikide poolt läbiviidud riskihindamist tõhususe hindamise alusena.

Mis puudutab äriühinguõigust ja direktiivi 2009/101/EÜ, siis on direktiiv liikmesriikide poolt juba üle võetud. Muudatusettepanekud direktiivile 2009/101/EÜ loovad uued reeglid selgelt defineeritud ettevõtjate ja fondide kategooriale, mis täiendavad ja peegeldavad neljandas rahapesuvastases direktiivis toodud sätteid, eesmärgiga suurendada läbipaistvust ettevõtluses. Seetõttu, kuna sätetel on kindel kohaldamisala, peavad sätted sisalduma direktiivis 2009/101/EÜ, et kindlustada viited neljandale rahapesuvastasele direktiivile.

- **Kooskõla teiste Euroopa Liidu reeglitega**

Neljanda rahapesuvastase direktiivi (ja direktiivi 2009/101/EÜ) muudatusettepanekud on kooskõlas ELi poliitikatega ning iseäranis:

- kriminaalpoliitika raamistikuga, mis puudutab terroristlike rühmituste poolt sooritatud seaduserikkumisi ning eriti terrorismi rahastamise kuriteoks klassifitseerimist, mis on ära toodud terrorismi rahastamise vastu võitlemise direktiivi muudatusettepanekus¹⁰, ning ELi kohustusi, mis on võetud seoses terrorismi ennetamise Euroopa Nõukogu konventsiooni lisaprotokolli allkirjastamisega;
- maksete ühisturgu, luues turvalisemad ja innovatiivsemad makseteenused üle terve Euroopa Liidu, reeglitega, mis sisalduvad direktiivis 2015/2366 (EL)¹¹ ja määruses nr 2015/751¹²;
- õiguslik raamistik loomaks klientide nõuetekohase hoolsuse nõudeid pangaarvete osas, võimaldades automaatset infovahetust pangaarvete maksuküsimustes (rakendades globaalseid standardeid) vastavalt direktiivile 2011/16/EL, mida muudeti direktiiviga 2014/107/EL¹³;
- tõhus nii era- kui avalike võrguteenuste, elektroonikaettevõtete ja e-kaubanduse võrgustik EL-is, vastavalt määrusele (EL) nr 910/2014.¹⁴;
- reformitud andmekaitsekord, mis pärineb määrusest (EL) 2016/679¹⁵ ja direktiivist (EL) 2016/680¹⁶ ja kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktikaga;
- digitaalne ühisturg, vastavalt komisjoni teatisele „Euroopa digitaalse ühisturu strateegia“¹⁷ ja sätteid ee-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturu määruses (EL) nr 910/2014 („eID määrus“)¹⁸;
- Tarbijakaitse ja finantskaasamine;
- Komisjoni teatise väljatoodud eesmärgid edasiste meetmete kohta, tõhustamaks läbipaistvust maksude tasumisest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimisega võitlemiseks¹⁹.

¹⁰ KOM(2015) 625 (lõplik)

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv 2015/2366/EL makseteenuste kohta siseturul, millega muudetakse direktiivi 2002/65/EÜ, 2009/110/EÜ ja 2013/36/EÜ ja määrust nr 1093/2010 (EL).

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta määrus nr 2017/751 kaardimaksete vahendustasude kohta.

¹³ Nõukogu 9. detsembri 2014. aasta direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2011/16/EL, mis puudutab maksualase info automaatset vahetust (EÜT L 359, 16.12.2014, lk.1).

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul, millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ.

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (EÜT L 119, 4.5.2016, lk 1).

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89).

¹⁷ KOM(2015) 192 (lõplik)

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul, millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ (EÜT L 257, 28.8.2014, lk.73).

¹⁹ KOM(2016) 451.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Ettepanekuga muudetakse neljandat rahapesu vastast direktiivi ja ka direktiivi 2009/101/EÜ. Seetõttu põhineb see ELTL artiklitel 114 ja 50, mis on muudetud aktide õiguslikuks aluseks.

• Subsidiaarsus

Vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 ära toodud subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetele pole võimalik ettepaneku eesmärke saavutada piisaval tasemel liikmesriikides ning seetõttu on neid parem saavutada ELi tasemel. Ettepanek ei lähe kaugemale selle eesmärkide saavutamiseks vajalikust. Vastavalt eeskirjadele, mis on ära toodud nii neljandas rahapesu vastases direktiivis kui ka direktiivis 2009/101/EÜ on liikmesriikidel ettepaneku kohaselt õigus säilitada või vastu võtta meetmeid, mis on jäigemad kui EL-i seadustega kehtestatud meetmed.

Olemasolev õiguslik raamistik, mis võimaldab rahandussüsteemil terrorismi rahastamise takistamist, loodi EL-i tasemel. Pole võimalik parandada olemasolevat õiguslikku raamistikku, kui liikmesriigid tegutsevad iseseisvalt. Neljanda rahapesuvastase direktiivi kontekstis tehti tugev subsidiaarsuse kontroll. Nii nagu organiseeritud kuritegevus ja terrorismi rahastamine võib tekitada kahju finantssektori stabiilsusele ja mainele ning ohustada siseturgu, võivad ka meetmed, mis on vastu võetud vaid siseriiklikul tasemel, olla kahjuliku mõjuga ELi ühisturule: Koordineeritud reeglite puudumine liikmesriikides, eesmärgiga kaitsta nende rahandussüsteeme, võib olla vastuolus siseturu toimimisega ning selle tulemuseks võib olla killustumine. Võttes arvesse terrorismiga seonduvaid piiriüleseid ohte, peab kavandatavate eeskirjade kohaldamisala olema ühtlustatud, konkreetsed ja ühetaolised EL-i tasemel, et olla tõeliselt tõhusad.

Lisaks võivad rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase seadusandluse puudust ühes liikmesriigis kasutada ära kurjategijad ning selle tagajärjed võivad mõjutada teist liikmesriiki. Seetõttu on oluline, et ELi tasemel oleks olemas harmoniseeritud raamistik, kuna illegaalsed rahavood ja terrorismi rahastamine võivad kahjustada finantssektori stabiilsust ja mainet.

Selgelt koostatud eeskirjad, mille eesmärgiks on suurem läbipaistvus paljude majandustegevuses osalejate, ka ettevõtjate ja ärilist laadi usaldusfondide jaoks, puudutavad enamat kui pelgalt ebakooskõlasid siseturu toimimisel. On olemas konkreetne risk mittenõuetekohaselt toimiva siseturu osas: Kõiki liikmesriike puudutab otseselt kurjategijate ja nende käsilaste suured pingutused varjamaks kriminaalse tulu algupära või seadusliku või ebaseadusliku raha kasutamine terroristlikel eesmärkidel.

• Proportsionaalsus

Parandusettepanekud on piiratud vajadusega tegeleda terrorismi rahastamisega ning suurendada ettevõtete läbipaistvust ning juhendada juba olemasolevates eeskirjadest kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

Detailne alternatiivsete meetmete kirjeldus, mida võiks kasutada, et käesoleva ettepaneku eesmärke saavutada, on ära toodud käesolevale seletuskirjale lisatud mõjuhinnaangus.

Arvestades eriti panga- ja maksekontode omanike ajakohast identifitseerimist rahapesu andmebüroode poolt, on mitmes erinevast valikuvõimalusest valitud optimaalseim: Liikmesriikidel on vaba voli seada sisse kas keskne pangaregister või andmete edastamise

süsteem, valides oma olemasolevasse raamistikku sobivaim. Ning samuti peavad klientide nõuetekohase hoolsuse osas vastutavad üksused kasutama kõrge riskiga kolmandate riikide osas kõigist kehtivatest valikutest sellist, mis tagab harmoniseeritud lähenemise ELi tasemel; kõige proportsionaalsemaks peetakse lähenemist, kus seejuures täidetakse ka kõiki rahvusvahelisi kokkuleppeid.

Mis puudutab nii virtuaalvaluuta ja ametliku valuuta vahetusteenuse pakkujate muutmist kohustatud isikuteks, siis järgivad muudatusettepanekud siinkohal proportsionaalsuse põhimõtteid. Et võimaldada pädevatel ametiasutustel teostada järelevalvet virtuaalvaluutadega tehtavate kahtlaste tehingute üle, säilitades samas nendega seotud innovatiivsed lahendused, võib neljanda rahapesuvastase direktiivi kohaselt kohustatud isikutena defineerida kõiki kontrollüksusi, kes haldavad ligipääsu virtuaalvaluutadele, eriti vahetusplatvormide ja rahakotiteenuse pakkujaid. Kavandatava meetme puhul on arvesse võetud ühelt poolt finantstehinguid puudutava teabe fragmentaarsust ning teiselt poolt taolisele teabele otsese ligipääsu puudumist riiklikele rahapesu andmebüroode ning rahapesu- ja terrorismi rahastamisega võitlevate ametiasutuste poolt. Lisaks peab saadaolev teave olema ka asjakohane (st teave peab olema piisavalt täpne selleks, et ei võetaks sihikule vale isikut) ning piiratud vajaliku teabega (proportsionaalsuse põhimõtte), et võimaldada rahapesu andmebüroodel ja rahapesu ja terrorismi rahastamisega võitlevatel ametiasutustel viia pangaja maksekontod kokku vastavate kontoomanike volitatud esindajate ja kasusaavate omanikega.

Ettemaksuinstrumentide osas – kuna mõningates liikmesriikides kasutatakse neid sotsiaalsete hüvitiste maksmiseks – on nendega seotud ka ühiskondlikud huvid ning proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt peab arvestama ka majanduslikult haavatavamate isikute huvidega. Niisiis püütakse nende meetmete kaudu edendada majanduslikku kaasatust ning ettemaksukaardid toimivad *de facto* pangakonto asemel. Võttes arvesse vajadust hoida tasakaalu eraisikute poolt tehtavate maksete anonüümsuse ning kahtlaste tehingute jälgimise nõuete vahel ning arvestades viimaseid turutrende ja näitajaid, mille kohaselt on välja toodud mittekahlaste tehingute arv anonüümsete ettemaksu kaartidega, on kohane ja proportsionaalne alandada neljandas rahapesuvastases direktiivis välja toodud künniseid tehingute osas, kus klientide nõuetekohase hoolsuse nõuded pole täidetud.

Proportsionaalsuse tagab ka läbipaistvuse nõue, mis on kehtestatud juriidiliste isikute kasusaavate omanike osas (äriühingud, fondid jt sarnased juriidilised isikud). Aktivistide ja MTÜ-de poolt läbi viidud tervikanalüüs näitab, et tagamaks äriliste suhete suuremat läbipaistvust, peab valdkonna õiguslike standardite ning eriti kõigi eeskirjade kohaselt, millega kaitstakse privaatsust ja isikuandmeid, tegema selget vahet õiguslike üksuste vahel, kes haldavad fonde ärilisel eesmärgil, et kasumit teenida, ning teiste kategooriate vahel. On igati õiguspärane ja proportsionaalne anda avalik ligipääs piiratud teabele esimese kategooria juriidiliste isikute kasusaavate omanike kohta, samas kui teise kategooria puhul võiksid seda teavet saada vaid isikud ja organisatsioonid, kellel on selleks õigustatud huvi.

- **Vahendi valik**

Praegune ettepanek on järjekordne parandusettepanek neljandale rahapesuvastasele direktiivile ja direktiivile 2009/191/EC ning seetõttu on vahendiks direktiiv.

Muid, ei õiguslikke ega operatiivvahendeid, ei ole võimalik kasutada käesoleva ettepaneku eesmärkide saavutamiseks, milleks on edendada olemasolevat raamistikku, mis võimaldab

rahandussüsteemil takistada terrorismi rahastamist ja kindlustab ELi ülesed ühtlustatud eeskirjad ettevõtete läbipaistvusele.

3. SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

• Konsultatsioonid sidusrühmadega

Komisjoni eesmärgiks on olnud laiahaardeline sidusrühmade kaasamine läbi käesoleva algatuse poliitikatsükli, läbi suunatud konsultatsioonide seeria (kahepoolsed kohtumised, kohtumised sidusrühmade ja ekspertidega, kirjalikud konsultatsioonid).

Mis puudutab terrorismi rahastamist, siis selles osas peetakse konsultatsioone:

- liikmesriikide ja nende ametiasutustega;
- Euroopa Parlamendi esindajatega;
- makseteenuste pakkujate sektori esindajatega (kaardiskeemid, ettemaksukaartide väljastajad, esindusorganisatsioon);
- asjassepuutuvad virtuaalvaluutade turul osalejatega: vahetusplatvormide, rahakotiteenuse pakkujate, virtuaalvaluuta sidusrühmade esindajatega;
- pangandus- ja rahandussektori sidusrühmadega;
- rahapesu andmebürood (ELi rahapesuandmebüroode platvorm);
- Europoliga;
- tarbijate organisatsioonidega;
- Euroopa Andmekaitseinspektoriga.

Teabe kogumise eesmärgil on komisjon saatnud hulga küsimustikke/uuringuid. Detsembris 2015 paluti liikmesriikidel (rahapesu andmebüroodel ja ametiasutustel) uurida kokkulepitud probleemseid valdkondi, mis seonduvad terrorismi rahastamisega, et uurida suundumusi ja andmeid. Kõik liikmesriigid saatsid oma vastused 22. jaanuariks 2016. Küsitluses uuriti: kuidas koguvad andmeid riiklikud ametkonnad, et avastada ja hinnata terroristlikku tegevust ning kuidas sellist infot kasutatakse; kaardistati riikliku keskpanga olemasolu ja maksekontode registrid või teised sarnased mehhanismid, näiteks kesksed andmekogumissüsteemid ning uuriti, mil määral saavad seda infot kasutada siseriiklikud ametiasutused, avastamaks terrorismi rahastamist; uuriti turustruktuure ja regulatiivseid reaktsioone ettemaksuinstrumentidele ja virtuaalvaluutadele siseriiklikul tasemel, ja seda, mil määral on neid instrumente kasutatud terrorismi rahastamiseks; Kolmandatest riikidest tulevate rahavoogudega tegelemine läbi kõrgendatud nõuetekohase hoolsuse meetmete/vastumeetmete.

Mis puutub muudatusettepanekutesse rahaliste tehingute ja äriühingute läbipaistvuse suurendamiseks, siis muudatusettepanekud on koostatud kooskõlas liikmesriikide poolt väljendatud vaadetega mitteametlikul Majandus- ja rahandusministrite nõukogul 22. aprillil 2016, vastates samaaegselt ka liikmesriikide pädevate ametiasutuste esindajate palvetele, mis esitati halduskoostöö direktiivi 2014/107/EL ülevõtmiseminaril.

• Mõju hindamine

Mõjuhindamine põhineb asjassepuutuvatel raportitel, mille on välja andnud EL, Euroopa Pangandusjärelevalve Asutus, Euroopa Keskpank, Europol, Rahvusvaheliste Arvelduste Pank

(BIS) ja rahapesuvastane töökond. Juhindutakse ka rahvusvahelise ajakirjanduse poolt antud avalikust infost.

Käsitletakse järgmisi teemasid:

- (1) Kõrge riskitasemega kolmandate riikidega seotud ülekanded pole piisavalt jälgitus tänu ebaselgetele ja koordineerimata klientide nõuetekohase hoolsuse nõuetele;
- (2) Virtuaalvaluutadega tehtud kahtlased tehingud pole ametiasutuste piisava jälgimise all, kes pole võimelised siduma tehinguid tuvastatud isikutega;
- (3) Olemasolevad meetmed vähendamaks rahapesu ja terrorismi rahastamise riske, mis on seotud anonüümsete ettemaksu instrumentidega, pole piisavad;
- (4) Rahapesuandmebüroodel on piiratud võimalused kohustatud üksuste ajakohasele infole juurdepääsuks ja vahetuseks;
- (5) Rahapesu andmebüroodel on puudulik või viitega juurdepääs panga- ja maksekontode omanike isikuandmetele.

Hinnatud on ka mitteseadusandlikke võimalusi selle teema käsitlemiseks. Komisjon võib (i) formuleerida parimad tavad, ületamiseks kaardistamise käigus välja tulnud takistusi, mida praegu tehakse rahapesu andmebüroode platvormil; (ii) formuleerida soovitusel liikmesriikidele („täida või selgita“ põhimõttel), et leevendada rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud riske, mis tuvastati käimasoleva riikideülese riskianalüüsi käigus; ja (iii) tugevdada sidemeid terrorismi rahastamise vastase võitlusega seotud rahvusvahelise üldsusega tugevdamaks koostööd ja vahetamiseks infot selles strateegilises vallas.

Vajadust formuleerida vastavad regulatiivsed sätted peeti vajalikemaks ja sobivaimaks lahenduseks.

Et edendada ELi poliitika tõhusust kõrge riskiga kolmandate riikide suhtes, uuriti regulatiivseid võimalusi. Võimalik on muuta neljandat rahapesuvastast direktiivi selliselt, et kirjutada sellesse sisse klientide nõuetekohase hoolsuse meetmete nimekiri, millest kohustatud üksused kinni peavad pidama, koos vastumeetmete nimekirjaga, mida rakendada komisjoni poolt ära toodud kõrge riskiga kolmandate riikide osas.

Parandamiseks kahtlastele virtuaalvaluutatehingutele jälile saamist, kaaluti kuute regulatiivset võimalust. Valitud võimalus koosneb meetmete kombinatsioonist (i) tuua virtuaalvaluuta vahetusplatvormid ja (ii) rahakotihoidjad direktiivi haldusallas (iii) anda rohkem aega kaalumaks võimalusi, mis puudutab virtuaalvaluuta kasutajate vabatahtlikku isikutuvastamise süsteemi/

Anonüümsete ettemaksukaartide mittesihipärase kasutamise osas kaaluti viite regulatiivset võimalust. Säilitatud võimalus koosneb meetmete kombinatsioonist (i) laetavate ja mittelaetavate ettemaksukaartide online kasutuse anonüümsuse piiramine ja (ii) anonüümsete ettemaksukaartide silmast-silma kasutamisel künnise alandamine € 250 pealt € 150 peale.

Parandamiseks rahapesu andmebüroode ligipääsu infole ja selle vahetust, kaaluti kahte võimalust. Olemasoleva võimaluse kohaselt selgitatakse välja rahapesu andmebüroode õiguslikud kohustused, kõrvutades neljanda rahapesuvastase direktiivi teksti viimaste rahvusvaheliste standarditega rahapesu andmebüroode pädevuste osas, mis neil peaks olema, küsides lisainfot kohustatud üksuste käest.

Võimaldamaks rahapesuandmebüroodele (ja ka teistele rahapesu/terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonnas tegutsevatele pädevatele ametiasutustele) tõhus mehhanism, kindlustamiseks ajakohast ligipääsu infole, mis puudutab panga- ja maksekontode omanike

isikuandmeid, kaaluti kolme regulatiivset valikuvõimalust. Jäädi võimaluse juurde, mille kohaselt seatakse sisse automaatne keskne mehhanism, kas keskregister või elektrooniline andmekogumissüsteem liikmesriikide tasemel, mis võimaldaks arve omanike kiiret identifitseerimist. Riiklikel rahapesu andmebüroodel ning ka teistel pädevatel ametiasutustel, kes tegutsevad rahapesu/terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonnas, oleks mehhanismile otsene ligipääs.

Teine osa mõjuhinnangust on spetsiaalselt keskendunud probleemidele, mis on seotud läbipaistvuse puudumisega ja meetmetega parandamiseks ligipääsu kasusaavaid omanikke puudutavale infole.

Üks teema, millega tegeleti, oli olemasolevate klientide, nagu fondide ja teiste õiguslike üksuste, nagu sihtasutuste, kasusaavaid omanikke puudutava teabe ebasüsteemne jälgimine. See võimaldab kõrvale hoida olemasolevatest ELi läbipaistvuse standarditest, mis on ära toodud halduskoostöö direktiivis 2011/16/EL, ning peita illegaalset raha ning seetõttu tuleb vastavad reeglid paika panna ELi tasemel.

Teine hinnatav valdkond on juriidiliste isikute kasusaavate omanike registrite avalikkus ja läbipaistvus. Neljandas rahapesuvastases direktiivis on juba ära toodud kohustused juriidiliste üksuste ja subjektide kasusaavate omanike tuvastamise kohta, vastava info kasutamise ja erinevate ligipääsutasemetega kohta. Pidades silmas taolise teabe paremat salvestamist ning paremat ligipääsu sellele teabele, analüüsiti mõjuhinnangus võimalusi (i) olemasoleva süsteemi säilitamise (ii) neljandas rahapesudirektiivis toodud vabatahtliku süsteemi kohustuslikuks muutmise ja (iii) infole avaliku juurdepääsu lubamise kohta. Kõige sobivamaks võimaluseks kulude, mõjude ja õiguslikkuse seisukohast oli nõuda liikmesriikidelt registri kaudu ettevõtete, ärilist laadi usaldusfondide ja teiste sarnaste üksuste kasusaavaid omanikke puudutava teabe avalikustamist registri kaudu, kuid usaldusfonde ja teisi õiguslikke üksusi, mis ei kvalifitseeru ärilistena, puudutavale infole ligipääsuks on vaja tõendada õigustatud huvi.

Lisaks on mõjuhinnangus ära toodud vajadus seada sisse ühtne ja sidus kord kõigi ELis asutatud usaldusfondide kasusaavate omanike info registreerimiseks. Niisiis, alustades hetkeolukorra detailse analüüsi ning praktikas ette tulevate probleemidega, mis on seotud neljandas rahapesuvastases direktiivis ettenähtud registreerimissüsteemi rakendamisega, analüüsiti mitmeid võimalusi: (i) olemasoleva süsteemi säilitamine; (ii) registreerimine kohaldatava õiguse kohtualluvuses ja (iii) registreerimine ettevõtte haldamise kohtualluvuses. (iii) võimalust peetakse kõige selgemaks ja kasulikumaks ning toetavate argumentidena on ära toodud: liikmesriikide jaoks kõige vähem tülikas, kõige kergemini kohaldatav.

• **Põhiõigused**

Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõikes 1 on sätestatud, et liit tunnustab põhiõiguste hartas sätestatud õigusi, vabadusi ja põhimõtteid.

Kavandatud meetmed on õiguslikud sätted reageerimaks asjakohaselt finantskuritegevusega seotud ohtudele, tekkivale terrorismiohule ning vajadusele suuremaks läbipaistvuseks. Need meetmed aitavad tegeleda terrorirünnaku ohuga ja seda vähendada. Kuigi meetmete lõppeesmärgiks on finantssüsteemi kaitsmine, püütakse meetmetega pakkuda garantiisid tasakaalustamiseks vajadust kõrgendatud julgeoleku järele vajadusega kaitsta põhiõigusi, k.a. andmekaitse ja majanduslik vabadus.

Hartas ära toodud õigused, mis on käesolevas ettepanekus olulise tähtsusega, on alljärgnevad: õigus perekonna- ja eraelu (artikkel 7) isikuandmete kaitse (artikkel 8) ja ettevõtlusvabadus (harta artikkel 16).

Neljanda rahapesuvastase direktiivi kohaldamisala laiendamist virtuaalvaluuta vahetusplatvormidele analüüsi isikuandmete kaitse ja eraelu õiguse seisukohast. Rahapesu ja terrorismi rahastamise vastane seadusandlus nõuab kohustatud isikutelt nii oma klientide, kui ka teatavate teiste isikute, kes ei ole nende kliendid (nt kasusaavate omanike) tundmist ning nende rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud olemise riske. Sel eesmärgil peavad kohustatud isikud koguma, töötleva ja salvestama isikuandmeid ning mõnikord jagama vastavat teavet avalik-õiguslike asutustega (nagu rahapesu andmebüroodega) või sarnaseid ülesandeid täitvate eraõiguslike isikutega. Neil nõudmistel on mõju eraisikutele ning ka üldisem mõju julgeolekule (avalik huvi). Muudatusettepanekud on sõnastatud selgelt ja proportsionaalselt, sätestades nõutud kaitsemeetmed ning komisjon peab seda vajalikuks, saavutamaks tõhusust rahapesu- ja terrorismi rahastamise vastases võitluses ning olemaks vastavuses uute rahvusvaheliste standarditega. Lisaks peaksid uute reeglite rakendumisel, kus virtuaalvaluuta vahetusplatvormid muutuvad kohustatud üksusteks, olema eeldatavasti positiivsed mõjud tarbijatele. Virtuaalvaluutasid ümbritseva anonüümsuse vähendamine aitab tõsta nende heausklikke kasutajate usaldust.

Samuti võeti arvesse ettevõtlusvabadust ning kuigi turul osalejaid mõjutab see, kui nad muutuvad kohustatud üksusteks, nõudmata praegu oma klientidelt nõuetekohast hoolsust, siis virtuaalvaluuta platvormi haldamist ei peaks parandusettepanekud mõjutama.

Neljandas rahapesuvastases direktiivis ettenähtud nõuetekohase hoolsuse künnise alandamisega ettemaksuinstrumentide suhtes tagatakse see, et ELi õigustik peegeldab hetkelist turuolukorda mittelaetavate maksekaartide osas, olles samas vastavuses taoliste kaartide kasutajate vajaduste ja seaduslike huvidega. Kaardiomanike isiku kontrollimist ja isikusamasuse tuvastamist nõutakse vaid kaardi künnise ületamisel või kui kaarti, laetavat või mitte, kasutatakse *online*-ostlemiseks.

Karmistatud eeskirju juurdepääsu osas kasusaavaid isikuid puudutavale infole on põhjalikult analüüsitud harta artiklite 7 ja 8 järgimise valguses. Muudatusettepanekute eesmärgiks on tasakaal eraelu ja isikuandmete kaitse ning rahandus- ja majandustegevuse suurema läbipaistvuse vahel. Majandustegevusega tegelevate üksuste kasusaavaid omanikke puudutavale teabele avalikkuse juurdepääsu lubamine annab lisatagatise kolmandatele osapooltele, kes soovivad nende ettevõtetega äri ajada. See võimaldab kodanikuühiskonnal, ka ajakirjandusel ja kodanikuühiskonna organisatsioonidel infot paremini kontrollida ning säilitab usalduse äritehingute ja rahandussüsteemi usaldusväärsuse osas. Avalikkusele avatud teabe hulk on piiratud ning puudutab kasusaavaid omanikke vaid nende rollis ettevõtjatena. Tingimused, mille alusel lubatakse ligipääsu kasusaavaid omanikke puudutavale infole ning selged juurdepääsureeglid on uuesti defineeritud läbi äriühinguõiguse direktiivi muudatusettepaneku (direktiiv 2009/101/EÜ²⁰), mis on ühenduse õigusakt, kus on kirjas reeglid ettevõtete dokumentide avalikustamise kohta ning ettevõtte poolt võetud kohustuste kehtivus. Usaldusfondide ja teiste õiguslike üksuste osas, mis kvalifitseeruvad äriühingutena,

²⁰

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2003. aasta direktiiv 2009/101/EÜ tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks asutamislepingu artikli 48 teises lõigus osutatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised võrdväärseteks (EÜT L 258, 1.10.2009, lk. 11).

on direktiivis olemas mõiste „õigustatud huvi“, mis on tingimuseks ligipääsule kasusaavaid omanikke puudutavale infole

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei mõjuta ELi eelarvet.

5. MUUD KÜSIMUSED

- **Selgitavad dokumendid**

Selgitavad dokumendid selle muudatusettepaneku sätete ülevõtmise osas pole vajalikud lisaks neile, mida nõutakse liikmesriikidelt neljandas rahapesuvastases direktiivis ja direktiivis 2009/101/EÜ praegu kehtivates sätetes.

- **Ettepaneku teatavate sätete üksikasjalik selgitus**

Neljanda rahapesuvastase direktiivi muudatusettepanekute eesmärk on alljärgnev:

A. Virtuaalvaluutade platvormide muutmine kohustatud üksusteks

Praegu defineeritakse neljandas rahapesudirektiivis kohustatud üksustena need, mis on direktiivi haldusalas. Komisjoni ettepanek on muuta artiklit 2, et lisada kohustatud üksuste nimekirja nii virtuaalvaluutade vahetusplatvormid kui ka rahakotiteenuse pakkujad. Õiguskindluste eesmärgil on tehtud ettepanek defineerimaks mõistet „virtuaalvaluuta“.

Nii liidu kui rahvusvahelisel tasemel on hiljutised analüüsid aidanud selgitada virtuaalvaluutade toimimist. Toonitati tervet rida ohte, eriti virtuaalvaluutade ja ametlike valuutade vahetusteenuste pakkujate osas. Virtuaalvaluuta tehingud on anonüümsemad kui klassikalised rahaülekanded ning seetõttu sisaldavad endas riski, et virtuaalvaluutat võivad kasutada terroristlikud rühmitused, varjamaks rahaülekandeid. Edasised riskid on seotud tehingute ümberpööramise võimalusega, petuskeemidega tegelemise vahenditega, valdkonna läbipaistmatuse ja tehnoloogilise keerukusega ning regulatiivsete tagatiste vähesusega.

ELi ametiasutused ei jälgi praegu virtuaalvaluuta tehinguid mitte mingil viisil, kuna sidusaid reegleid pole veel paika pandud ei ELi ega ka üksikute liikmesriikide tasemel, kujundamaks taolise jälgimise tingimused. Adekvaatseks reageerimiseks ohtudele peab pakkuma regulatiivset raamistikku vahetuse funktsioneerimiseks ning ka rahakotihoidjate jaoks, kes toimivad sissepääsuna avalikkusele erinevate virtuaalvaluuta skeemide juurde. Kohustatud üksustena neljanda rahapesuvastase direktiivi mõistes on neil kohustus rakendada preventiivseid meetmeid ning teatada kahtlastest tehingutest.

Muudatusettepanekul ei ole negatiivset mõju virtuaalvaluuta aluseks olevale registri tehnoloogia arengule ja selle positiivsetele mõjudele. Digitaalse raha elektrooniline jagamine pakub potentsiaalseid kasutegureid ning erinevalt sularahast toob endaga kaasa tehingute registri, mis sularahatehingute puhul puudub Ettepanek arvestab nende edusammudega ning tunnustab tõsiasja, et virtuaalvaluutad on toonud kaasa innovatiivseid viise valitsustele vähendamaks pettust, korruptsiooni, vigu ja tihedalt paberimajandusega seotud protsesside kulu. Sarnaselt võetakse muudatusettepanekus arvesse tõsiasja, et virtuaalvaluuta turul on potentsiaali aidata kaasa uutele kaasaegsetele viisidele valitsuse ja kodanike vaheliseks suhtlemiseks, andmete jagamise, läbipaistvuse ja usalduse osas ning võivad pakkuda uusi viise kaupade ja intellektuaalse omandi päritolu või omandi kindlakstegemiseks.

Andmekaitse seisukohast määratakse uusi kohustatud üksusi, kes peavad tegelema isikuandmete töötlemisega (st tegelema klientide nõuetekohase hoolsusega). See uus kohustus, mis on asutatud avaliku korda silmas pidades, on tasakaalustatud õigustatud üksuste selge defineerimisega, keda informeeritakse nende uutest kohustustest (elektrooniliste finants-isikuandmete kogumine ja töötlemine) ning neile elementidele tüüpiliste andmekaitseelementide osas.

B. Teatud ettemaksuinstrumentide ülekandemäärade vähendamine

Neljanda rahapesuvastase direktiivi artikkel 12 kohaselt võivad liikmestriigid lubada kohustatud üksustel teatud tingimustel mitte täita teatud klientide nõuetekohase hoolsuse meetmeid, mis on seotud elektroonilise rahaga. Praegu teadvustatud ettemaksukaartidest tulenevad terrorismi rahastamise ohud on seotud klientide nõuetekohase hoolsuse nõuetest vabastatud üldiste (laetavate või mittelaetavate) ettemaksukaartidega, mis töötavad siseriiklikel või rahvusvahelistel süsteemidel ning nende kaartide online kasutamisel.

Komisjon teeb ettepaneku (i) vähendada (250 eurolt 150 eurole) künnistasusid mittetaastatavate ettemaksuga maksevahendite eest, millele kehtivad CDD (kliendi nõuetele vastavuse tagamine) meetmed ja (ii) vähendada CDD-st vabastamist internetis kasutatavate ettemakstud kaartide eest.

See aitab paremini kaasa kliendi identifitseerimisele ja kliendi kontrollimise nõuete täitmisele. Ettemakstud makseinstrumentide anonüümsuse piiramine soodustab selliste instrumentide kasutamist ainult seaduslikel eesmärkidel ning pärsib soovi kasutada neid terrorismi rahastamiseks ja kuritegelikel eesmärkidel. Samas jäävad ettemaksekaardid kättesaadavaks. Komisjon kinnitab, et esindab sotsiaalseid väärtusi, aitab edendada rahalist kaasamist ning ettemaksekaart võib olla kasulikuks vahendiks kaupade ja teenuste ostmiseks internetis ning asendada pangaarvet.

Kavandatud meetmed on täielikult kooskõlas määrustega, mille on paika pannud neljas rahapesuvastane direktiiv, „4AMLD“ seoses ettemaksekaartidega ja ei tooks kaasa lisakohustusi nende vahendite tarnijatele.

C. Võimaldada rahapesu andmebürool saada teavet rahapesu ja terrorismi rahastamise kohta kõigilt selleks kohustatud isikutelt.

Vastavalt kohustustele, mis on vastu võetud Euroopa julgeoleku tegevuskavaga, teeb komisjon ettepaneku teha muudatus 4AMLD artiklisse 32, et parandada rahapesu andmebüroode koostööd, kohandades eeskirju selliselt, et juurdepääs teabele vastaks uusimatele rahvusvahelistele standarditele.

Rahapesu andmebüroodel on oluline roll terroristlike rühmituste rahaliste operatsioonide ning nende rahastajate kindlakstegemisel väljaspool riigipiire. Uusimad rahvusvahelised standardid panevad rõhku rahapesu andmebüroode käsutuses oleva teabe kättesaadavuse laienemisele. Antud teave on hetkeseisuga teatud liikmesriikides piiratud, kuna kehtib nõue, et teade kahtlasest tehingust oleks esmalt edastatud selleks kohustatud osapoole poolt. Rahapesu andmebüroodel peaks olema võimalik saada lisateavet selleks kohustatud isikutelt ning neil peaks olema õigeaegselt juurdepääs rahaliste, administratiivsete ja seaduslike nõuete tagamise teabele, mis on vajalik nende funktsiooni täitmiseks ka siis, kui ei ole edastatud teadet kahtlasest tehingust.

Rahapesu andmebüroode lisateabe nõude õiguse selgitamine mistahes kohustatud osapoole poolt ja saada otsene juurdepääs kohustatud osapoolte käsutuses olevale teabele tagab, et kõigi liikmesriikide seadusalus oleks kooskõlas rahvusvaheliste standarditega. See annab rahapesu andmebüroodele parema ettevalmistuse vajaliku teabe kogumiseks, et hinnata paremini teateid kahtlastest tehingutest ning kiirendada terrorismi rahastamise ja rahapesu avastamist. Teabenõude tingimuste põhjalikum defineerimine on jäänud liikmesriikide enda otsustada. Liikmesriikidel säilib võrdselt õigus välja töötada vajaminevad efektiivsed ja proportsionaalsed määrused, mis puudutavad saadud teabe töötlemist. Rahapesu andmebüroo peab kinni pidama määrustest, mis puudutavad antud teabe ohutust ja konfidentsiaalsust, sealhulgas töötlemise, säilitamise, levitamise ja kaitse määrustest ning antud teabe kättesaadavuse määrustest.

D. Võimaldada rahapesu andmebüroodel ja pädevatel asutustel identifitseerida panga- ja maksekontode omanikke.

Vastavalt 4AMLD põhjendusele 57 julgustatakse liikmesriike kehtestama pangandusregistrite süsteeme või elektrooniliste andmete otsingusüsteeme, mis annavad rahapesu andmebüroodele juurdepääsu pangakonto alasele teabele. Hetkeseisuga on niisugused mehhanismid hiljuti paika pandud mitmes liikmesriigis. Samas ei ole EL tasemel selleks kohustust.

Kuna kõigil liikmesriikidel pole paigas mehhanisme, mis võimaldavad rahapesu andmebüroodel saada õigeaegselt teavet panga- või maksekontode omanike identiteedi kohta, on mõnedel rahapesu andmebüroodel takistusi kuritegelike või terroristlike rahaliste tehingute avastamisel rahvusvahelisel tasemel. Veelgi enam, sellest huvitatud rahapesu andmebürood ei saa ka vahetada niisugust teavet ei ELi ega mitte-ELi osapooltega, mis raskenda piiriülest preventiivset tegevust.

Komisjon teeb ettepaneku esitada liikmesriikidele nõue seada sisse automaatsed tsentraliseeritud mehhanismid, mis võimaldavad kiiresti identifitseerida panga- ja maksekontode omanikke. See võimaldaks liikmesriikidel valida, kas seada sisse (i) keskne register, mis sisaldab vajalikku teavet panga- ja maksekontode omanike identifitseerimise kohta ja tagab riiklikele ja AML/CFT (rahapesuvastaste asutuste) pädevatele ametkondadele täieliku ja kiire juurdepääsu registris sisalduvale teabele, ja (ii) muud tsentraliseeritud mehhanismid, nagu keskne andmete otsingusüsteem, mis võimaldab sama eesmärgi saavutamist.

Antud direktiiviga määratud kohustuste täitmisel peavad rahapesu andmebüroodel ja teised AML/CFT ametkondadel olema tõhusad vahendid identifitseerida kõiki ühele isikule kuuluvaid panga- ja maksekontosid läbi tsentraliseeritud automaatse otsingu. Seeläbi on võimalik kahtlaste ML/TF (rahapesu/terrorismi rahastamine) kiirem avastamine nii riiklikul kui rahvusvahelisel tasandil ning preventiivse tegevuse parandamine.

Seeläbi saaksid liikmesriigid piisava vabaduse valida parimad vahendid saavutada ettepanekuga määratletud eesmärgi. Kui on paika pandud keskne mehhanism, siis liikmesriigid täiendavad seda mehhanismi kooskõlastatud minimaalse teabega ja vajadusel muu teabega viivad selle kooskõlla, et ennetada rahapesu ja terrorismi rahastamist. Edasises tegevuses nõuavad nad finantsasutustelt (või teistelt isikutelt) perioodilist toimikut või teabe laadimist mehhanismi ning seda, et nad defineeriks tehnilised ja seaduslikud tingimused teabe juurdepääsuks rahapesu andmebüroodele ja AML/CFT pädevatele ametkondadele.

Samas privaatsuse ja isikuandmete kaitse huvides tuleks nendes registrites säilitada vaid andmeid, mis on minimaalselt vajalikud selleks, et AML/CFT saaksid uurimist teostada. Andmetega seotud isikuid peab teavitama, et nende andmed on salvestatud ja kättesaadavad rahapesu andmebüroodele ning neile peab edastama kontaktandmed selleks, et nad saaksid kasutada oma juurdepääsu- ja rektifikatsiooniõigust. Rahvusvahelisel tasandil peaks maksimaalne säilitusaeg (mõistliku põhjenduse alusel) kehtima isikuandmete registreerimisele registris ja peaks olema kehtestatud andmete kustutustähtaeg selleks ajaks, kui need ei ole enam sätestatud eesmärgil vajalikud. Juurdepääs nimetatud andmebaasidele peaks olema tagatud vaid teadmisyajaduse korral.

E. Kooskõlastada EL lähenemine kõrge riskiga kolmandatele riikidele.

Direktiivi artikkel 18 nõuab, et kohustatud isikud rakendaksid ECDD (kõrgendatud kliendi nõuetele vastamine) meetmeid kolmandates riikides asuvate eraisikute või juriidiliste isikutega tegelemisel. 4MLD artikkel 9 volitab delegeeritud akti alusel Komisjoni kindlaks tegema kõrge riskiga kolmandaid riike, kus on puudulik AML/CFT seadusandlus ja mis seetõttu kujutavad olulist terrorismi rahastamise riski. Delegeeritud akt, mis esitatakse ülevaatuseks Euroopa Parlamendile ja Nõukogule, võetakse vastu juulis 2016.

Samas ei ole nõutav, et liikmesriikidel oleks konkreetne ECDD nimekiri ning seetõttu esineb ECDD heterogeenses rakendamises puudujääke.

Antud meetmete kooskõlastamine hoiab ära või vähemalt piirab võimalusi muuta jurisdiktsiooni leebemaks või rangemaks kõrge riskiga kolmandate riikide suhtes. Seetõttu tegeletakse ML/TF kohta käivate määruste lünkadega.

Soovitatud ECDD meetmed on täielikult kooskõlas nende tegevuste nimekirjaga, mida näeb ette FATF (rahapesuvastane töökond). Neid peetakse miinimumnõueteks kõigile liikmesriikidele. ECDD täielik rakendamine tagab tehingute parema monitooringu, hõlmab kliendikontrolli, ärisuhte eesmärki ja sisu, rahastamisallika kontrolli ning tehingute monitooringut. Lisaks tagab süsteemne ülemjuhtkonna ülevaatus ja rahaliste tehingute töötlemine kõrgema kontrolli.

Sarnaselt peab FATF-i poolt kehtestatud vastumeetmete nimekiri peegelduma adekvaatselt Liidu seadusandluses ning see ettepanek seab sisse leevendavate meetmete mittevälistava nimekirja, mida liikmesriigid võivad otsustada rakendada.

F. Parandada juurdepääsu tulusaavate omanike kohta käivale teabele

Artiklites 30 ja 31 on määratletud ettevõtete lõplikku kasu saavate omanike, trustide ja muude õiguslike suhete teabe kogumise, säilitamise ja juurdepääsu määrad. Hetkeseisuga on nõutav, et antud isikud säilitaksid tõest teavet oma tulutoova omandi kohta.

4MLD määratleb struktuurilist lähenemist juriidilistele isikutele, eristades ettevõtteid, truste ja sarnaseid õigussuhteid. Käesolev ettepanek on antud struktuuri säilitada.

- Äriühingud ja muud juriidilised isikud.

Vastavalt 4 AMLD artiklile 30 võib iga seadusliku õigusega isik või organisatsioon pääseda ligi tulusaavate omanike teabele. Praktikas kasutatakse kompleksseid omandistrukture selleks, et hägustada sidemeid kriminaalse tegevusega, maksukohustustega, poliitiliselt ohustatud isikute kaasamisega ning sanktsioneeritud isikute või jurisdiktsioonidega. Samas

tekitavad vahettegevad lähenemised läbipaistvusele seoses tulusaavate omanikega väljakutseid ja mitmetimõistetavust nende ettevõtete seas, mis peavad eraldama arvestatavaid ressursse oma süsteemidele ja kontrollile, samas kui investorid, osanikud ja muud huvirühmad peavad piirduma avaliku ja koheselt kättesaadava teabega ettevõtete omandi ja juhtkonna kohta.

Võttes arvesse, et ettevõtete tulutoov omand on finantskuritegevuse leevendamise ja reguleeritud firmade ennetusstrateegiate keskpunktis. Lisaks on EL raames antud aspekt põhisidemeks 4MLD ennetustegevuses ja ettevõtete seaduses, milleks on direktiiv 2009/101/EL – liidu õigusakt, mis kehtestab ettevõtete dokumentide avaldamise määrad. Käesolev ettepanek tegeleb probleemiga seeläbi, et tehakse muudatused antud direktiivi selliselt, et liikmesriikidelt nõutakse kohustusliku avaldamise tagamist (avalikku juurdepääsu) piiratud hulga teabele tulusaavatest omanikest, firmadest ja juriidilistest isikutest, kes on seotud tulutoovate tegevustega vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 54. Heale ärilise kontrolli infrastruktuurile on omane läbipaistvus, aruandekohustus ja terviklikkus ning see hõlmab teadlikkust tulutoovast omandisuhtest.

Nõue tagada avalik juurdepääs tulutoovate omandisuhete teabele on hästi põhjendatud ning see annab lisagarantiisid kolmandatele osapooltele, kes soovivad arendada ärisuhteid nende äriühingutega. Väikeinvestorite kaitse ja nende huvirühmade kaitse, kes soovivad antud ettevõtte või struktuuriga ärisuhet, nõuab juurdepääsu usaldusväärsele teabele omandisuhetest, samuti omanike identiteedi kontrolli ning ettevõtete ja sarnaste trustide juhtstruktuuride teavet.

Avalik ligipääs pakub kodanikuühiskonnale, sealhulgas ajakirjandusel või kodanikuühiskonna organisatsioonidel, teabe paremat kontrollimist ja aitab kaasa usalduse säilimisele äritehingutes ja rahandussüsteemis. See võib kaasa aidata juriidiliste isikute ja suhete kuritarvitamise vastu võitlemisel, aidates kaasa uurimistöole ja maine avalikustamisele tingimusel, et iga võimalik tehingu tegija oleks teadlik tulusaava(te)st omanikust/omanikest. Lisaks soodustab see õigeaegset ja tõhusat teabe saadavust finantseerimisasutustele, sealhulgas rikkumise vastu võitlevatele asutustele, kolmandate riikide asutustele.

- Usaldusfondid ja muud õiguslikud üksused

4MLD annab pädevatele ametkondadele ja rahapesu andmebüroodele õigeaegselt juurdepääsu teabele usaldusfondide tulusaavatest omanikest ja muudest õigussuhetest. Kohustatud osapool võib saada juurdepääsu teabele seoses kliendi nõuetele vastamisega. Tulusaava omandivormi teave puudutab laia nimekirja õiguslikest suhetest: Väljendub vastavalt tavaseadusele, aga ka sarnaselt asutustele, nagu Treuhand, fiducies või fideicomiso ja muud õiguslikud suhted, nagu fondid. Lisaks nõuavad kehtivad määrad, et kui usaldusfond mõjutab maksustamist, peab liikmesriik seadma sisse registri, mis sisaldab tulusaavate omanike teavet.

Palju usaldusfonde ja sarnased õigussuhted on kaasatud kaubanduslikesse ja ärilistesse tegevustesse eesmärgiga saada kasumit, nagu tavalised äriühingud. Seetõttu jäävad kehtima argumendid avaliku juurdepääsu poolt teatud tüüpi usaldusfondide kohta. Teabe kättesaadavuse kord, mis on sisse seatud liidu tasandil, peab olema kooskõlaline ja tagama avaliku juurdepääsu teabele sellesse kategooriasse kuuluvate asutuste kohta.

Samas võivad usaldusfondid või sarnased õiguslikud suhted olla loodud muudel eesmärkidel: pere varade kasutamise säilitamine ja tingimused, heategevuslikud eesmärgid või muud kogukonnale kasulikud eesmärgid. Sellised usaldusfondid või sarnased õiguslikud suhted, mis

ei kvalifitseeru ärilist tüüpi ettevõteteks, alluvad teisele privaatsust käsitlevatele eeskirjadele. Antud asutuste tulusaavate omanike olulisemad andmed edastatakse ainult isikutele või organisatsioonidele, kellel on selleks õigustatud huvi. Seaduspärase huvi kriteeriumid on välja toodud põhjenduse abil.

Soovitatud lähenemisel võetakse arvesse trustide ja sarnaste õiguslike suhete eripärasid. Olenemata kvalifitseerumisest riikliku seaduse alusel, ühelt poolt tehakse vahet nende usaldusfondide vahel, mis koosnevad mistahes omandist, mida valdab äri juhtiv isik, mis hõlmab usaldusfondide juhtimist ja tegutsemist usaldusfondi usaldusisikuna kasusaamise eesmärgil, ja teisalt igasuguste muude usaldusfondide vahel.

Lisaelemendid

i) registreeritud äristruktuurid

Vastavalt 4AMLD artiklile 3(6)(a) on äriühingu tulusaava omaniku tuvastamise kriteeriumiks osaluse künnis 25% pluss üks aktsia või omandiõigus enam kui 25% ulatuses. Komisjon teeb ettepaneku vähendada 4AMLD seatud künnist 10%-le teatud tüüpi üksustes, mis kujutavad rahapesu või maksudest kõrvale hoidmise riski.

Vahendusasutused, millel puudub majandustegevus ja mis tegelevad ainult tulusaavate omanike distantseerimisega varadest, võivad kergesti ületada 25% künnise. Madalama künnise sisseseadmine, mille puhul on kõrgendatud risk, piirab nende asutuste pädevust, mille kohta kohustatud isikud peaksid koguma lisateavet neile, kelle puhul on kõrge risk kasutada seda mittelubataval eesmärgidel. Vastavalt eelnenule, see võimaldab paremini tuvastada tulusaavaid omanikke, keskendudes üksustele, mis tegutsevad vahendusstruktuuridena, ei loo endale sissetulekut ise, aga nende sissetulek pärineb muudest allikatest (passiivsed mitteärilised asutused vastavalt direktiivile 2011/16/EL).

ii) olemasolevad kliendid

Vastavalt 4AMLD artiklil 14 lõikele 5, identifitseeritakse usaldusfondi asutaja siis, kui on vajalik vastata kliendi nõuetele. Komisjon teeb ettepaneku nõuda olemasolevate klientide (usaldusfondide, muude õiguslike suhete ja seadusjärgsete üksuste nt fondide) tulusaavate omanike süstemaatilist kontrollimist.

Potentsiaalne raha/vara allikat, kus tavaliselt peitub rahapesurisk, ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata, kuni süstemaatilist ülevaatus ei ole läbi viidud. Süstemaatilise monitooring puudumine ei võimalda teataval juhtudel tuvastada ega hinnata riske õigeaegselt. Rakendades kliendi nõuetele vastamist olemasolevate klientide puhul, hinnates rahapesu ja terrorismi rahastamise riski õigeaegselt ning reageerides sellele võib ennetav tegevus olla takistatud ajakohastatud teabe puudumise tõttu, mis annab võimaluse ebaseaduslikult omandatud raha peitmiseks.

Lisaks on 4AMLD järgi teised liidu määrused antud juhul olulised ja neid tuleb arvesse võtta. Tulusaavaid omanikke käsitleva teabe ulatus 4AMLD järgi mõjutab otseselt direktiivis 2011/16/EL määratletud teavitamise korda. Viimase järgi on nõutav, et finantsasutused omandaksid sertifikaadi, mis puudutab passiivsete mitteäriliste ettevõtete tulusaavaid omanikke, kes valdavad olemasolevaid arveid summas üle 1 miljoni USD, nagu on kehtestanud CRS (üldine aruandlusstandard), mis on välja töötatud OECD Majanduskoostöö- ja Arengu Organisatsioon kontekstis. Finantsasutuste kohustus kontakteeruda passiivsete mitteäriliste ettevõtetega võib luua sünergia, kasutades antud kontakti selleks, et ajakohastada tulusaavate omanike teavet vastavalt uusimale teadmise standardile.

iii) Järelevalve asukoht ja usaldusühingute registreerimine

Liikmesriigid peavad 4AMLD artikkel 31 alusel nõudma, et „nende seaduse alusel reguleeritud“ usaldusühingud, eelkõige järelevalveametnik, hangivad ja hoiavad asjakohast, õiget ning ajakohastatud teavet. Sama artikkel nõuab liikmesriikidelt riiklikul tasemel „maksualaseid tagajärgi loovate“ usaldusühingute tegelike tulusaajate kesksid registreid.

Komisjon teeb ettepaneku selgitada, et nende kohustuste alla kuuluv liikmesriik on see, kus usaldusühingut hallatakse.

„Seaduse reguleerimisega“ ja „maksutagajärgede loomisega“ seotud praegust kriteeriumit ei mõisteta üheselt ja seda peaks selgitama. Eelkõige võib seda lugeda praeguse artikkel 31 teksti alusel nii, et nii kaua kui liikmesriik ei tunnusta oma seaduse alusel usaldusühinguid, ei kehti liikmesriigile ükski järelevalve kohustus ja tema territooriumil hallatavaid usaldusühinguid pole vaja registreerida. Tekkib registreerimise puudujääkide oht ja see pole kooskõlas direktiivi läbipaistvuse nõuete eesmärkidega. Lisaks pole maksutagajärge loovate usaldusühingute registreerimise nõude piirang täielikult kooskõlas direktiivi veel hõlmavama kohustusega, kus tuvastatakse enne ärisuhtesse sisenemist igat tüüpi usaldusühinguid.

Praeguse direktiivi säte on samuti kooskõlas, ja seetõttu praeguse registreerimisnõude alusel jäävad maksusüsteemide ühtlustamise puudumise tõttu registreerimise usaldusühingud välja liikmesriikide maksustamisreeglitest (nt kuna kuskil pole maksukohustuslast). Need usaldusühingud mitte ei ainult maksa makse, vaid ei pruugi olla ka kuskil registreeritud.

Komisjoni ettepanek on kooskõlas FATF läbipaistvuse ja kasusaava omandi juhistega.

iv) Siseriiklike registrite ühendamise

4AMLD rõhutab vajadust tagada ohutut ja tõhusat siseriiklike kasusaavate omanike registrite ühendamist. Komisjonile anti ühendamise tagamiseks ülesanne koostada juuniks 2019 kokkuvõte, kus hinnatakse olusid ja tehnilisi detaile ning protseduure.

Väga oluline on kiiresti osutada ohtudele, mis võivad tekkida õigussubjektide ja õiguslike meetmete piiriülese kuritarvitamise tõttu. Iseenesest võetuna teeb Komisjon ettepaneku luua nendest registritest otsese omavahelise ühenduse.

Ühendamine võimaldab pädevatel asutustel, FIU-del ja kohustatud asutustel tuvastada kasusaavad isikud lihtsaimal ja tõhusaimal viisil ning see suurendab ettevõtete ja usaldusühingute läbipaistvuse nõudeid. Lisaks võimaldab see avalikkusel ligi pääseda EL-i hõlmavale kasusaavate omandi infole.

Kokkuvõtlikult hõlmab läbipaistvust parandav ja kasusaava omandi infole ligipääsemise uus lähenemine kõiki aspekte, mis hetkel moodustab kasusaava omandi info süsteemi: mis on registreeritud (ettevõtted, mille kohta teave on registreeritud), kus registreerimine toimub (mis liikmesriik vastutab antud ettevõtte registreerimise eest), kellele antakse ligipääs teabele (selgem ligipääs kasusaava omandi teabele), kuidas riiklikud registreerijad peaksid omavahel seotud olema.

G. Mitmete määruste arvu täpsustamine

(i) Pädevate asutuste mõiste

Hoolimata Direktiivi teksti alusel osutamisele pole mõiste „pädevad asutused“ alati arusaadav. See on põhjustanud Liidu ülese erineva tõlgendamise. See ettepanek sisaldab antud teemat selgitavat põhjendust.

(ii) Suletud süsteemiga kaartide välistamine

Suletud süsteemiga kaardid on ettemaksekaardid, mida kasutatakse ainult väljaandja ettevõtetes olevate kaupade ja teenuste hankimiseks või teenusepakkujate piiratud võrgus vastavalt otsesele kaubanduslepingule väljastajaga või mida saab kasutada piiratud valiku kaupade või teenuste omandamiseks. Võttes arvesse suletud süsteemiga kaartidega väga piiratud rahapesu ja terrorismi rahastamise ohte, siis nad on väljaspool e-raha mõistet 4AMLD suhtes, mis omakorda on kooskõlas Direktiiv 2009/110/EÜ lähenemisega.²¹

(iii) Täielik ühtsus elektroonilise identifitseerimise sätetega

Üks 4AMLD eesmärkidest on õigesti tuvastada ja kinnitada tehingu ja/või makse osapooli (nii füüsilised kui ka juriidilised isikud). Seega elektrooniline identifitseerimine ja usaldusteenused (mida reguleerib eIDAS määrus) pangakontode avamisel või vahenditele juurdepääsemisel ja/või elektroonilise tehingu jälgimisel on tähtsad. Hetkel on eIDAS raamistik digitaalse ühtse turu nurgakivi, mis katab kõiki elektroonilise identifitseerimise ja tuvastamise elemente.

4AMLD-d peab uuendama, et arvestada teatatud eID vastastiku tunnustamise süsteemide ja vahendite uue õigusliku raamistikuga, mis viitab selgelt eIDAS määruks osutatud tehnilistele vahenditele ja iga võimaliku vastuolu kõrvaldamisele.

Iseenesest võetuna peavad eIDAS määruks osutatud elektrooniliste vahendite tuvastusviited olema Artiklis 13(1), Artiklis 27(2), Artiklis 40(1)(a) ja (b) ning ka 4AMLD lisas III. Originaaldokumentide ja ka elektrooniliste väidete, tunnistuste või volituste koopiad peab lugema kehtivaks tuvastusvahenditena vastavalt 4AMLD-le.

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiiv 2009/110/EÜ, mis käsitleb e-raha asutuste asutamist ja tegevust ning usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalvet ning millega muudetakse direktiive 2005/60/EÜ ja 2006/48/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2000/46/EÜ (ELT L 267, 10.10.2009, lk 7).

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

mis muudab direktiivi (EL) 2015/849 rahandussüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ja muudab direktiivi 2009/101/EÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 50 ja 114,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,
Võttes arvesse Euroopa Keskpanga arvamust²²,
Võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust²³,
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv (EL) 2015/849 kujutab endast õiguslikku vahendit²⁴, millega ennetada Liidu rahandussüsteemi kasutamist rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärkidel. See 26. juunil 2017 üle võetav direktiiv sätestab kõikehõlmava ELi raamistiku, mida rakendada terroristliku eesmärgiga raha või omandi kogumise suhtes ning selle alusel nõutakse liikmesriikidelt ohtude tuvastamist, mõistmist ja vähendamist.
- (2) Hiljutised terrorismi rünnakud on kaasa toonud uusi ilminguid, eelkõige kuidas terroristlikud rühmitused rahastavad ja korraldavad oma rünnakuid. Teatud tänapäevased tehnoloogiateenused muutuvad aina levinumaks alternatiivseteks rahastamissüsteemideks ja jäävad välja Liidu õigusnormidest või saavad kasu eranditest, mida enam ei põhjendata. Et pidada sammu muutuvate trendidega, tuleb praeguse ennetava raamistiku parandamiseks võtta kasutusele lisameetmeid.
- (3) Direktiiv (EL) 2015/849 rakendamisel tehtavad muudatused peavad olema kooskõlas Liidu praeguse terrorismi ja terrorismi rahastamise vastumeetmetega. Euroopa Liidu²⁵ ohutuse tegevuskava osutas meetmete vajadusele, et käsitleda terrorismi rahastamist

²² ELT C [...], [...], lk [...].

²³ ELT C [...], [...], lk [...].

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2015/849, 20. mai 2015, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT L 141, 5.6.2015, lk 73).

²⁵ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa julgeoleku tegevuskava“, COM(2015) 185 lõplik.

tõhusamalt ja ulatuslikumalt ning rõhutada rahandusturgudesse imbumist, kui terrorismi rahastamist. Euroopa Nõukogu 17.-18. detsember 2015 järeldused rõhutavad ka vajadust tegutseda kiiremas korras terrorismi rahastamise vastu kõikides valdkondades.

- (4) Komisjon on terrorismi vastase rahastamise tihendamiseks ja Direktiiv (EL) 2015/849 muutmiseks²⁶ vastu võtnud uute ohtudega kohanemise vajadust rõhutava tegevuskava.
- (5) Liidu meetmed peavad samuti õigesti kajastama rahvusvahelisel tasemel arenguid ja kohustusi. ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioon 2199 (2015) nõuab riikidelt tungivalt terroristlikele gruppide ligipääsu ennetamist rahvusvahelistele rahandusasutustele.
- (6) Virtuaalsete ja ametlike valuutade (ehk seaduslike maksevahendite), sealhulgas tinghoiuste rahakoti, pakkujad pole kohustatud kahtlast tegevust tuvastama. Seega on terroristlikel gruppidel võimalus saata raha Liidu rahandussüsteemi või virtuaalraha teenuste kaudu, samas kasu saades nende teatud tasemeni ulatuvast anonüümsusest. Seega on tähtis laiendada Direktiiv (EL) 2015/849 mõistet nii, et see sisaldaks virtuaalraha vahetusplatvorme ja tinghoiuste rahakoti teenust. Pädevad asutused peaksid saama jälgida virtuaalrahade kasutamist. See pakuks tasakaalustatud ja proportsionaalset lähenemisviisi, kaitseks tehnika arengut ning alternatiivraha valdkonna ja sotsiaalse ettevõtluse saavutatud suurt läbipaistvust.
- (7) Virtuaalrahade usaldusväärsus ei tõuse, kui neid kasutatakse kriminaalsetel eesmärkidel. Selles kontekstis saab anonüümsusest virtuaalrahade kogumisel ja nende levivatele kasulikele omadustele pigem takistus kui vara. Virtuaalvahetusplatvormide ja tinghoiuste rahakoti teenuste kaasamine ei käsitle terviklikult kogu virtuaalraha tehingute anonüümsuse probleemi, kuna enamus virtuaalraha keskkonnast säilitab anonüümsuse ja kasutajad saavad tehinguid teha ka ilma vahetusplatvormideta või tinghoiuste rahakoti pakkujateta. Anonüümsusega seotud ohtudega võitlemiseks peaks riiklikel rahapesu andmebüroodel (FIU-del) olema võimalik seostada virtuaalraha aadresse virtuaalrahade omaniku identideediga. Lisaks tuleks täiendavalt hinnata võimalust lasta kasutajatel vabatahtlikult end ise deklareerida asutustele.
- (8) Väga piiratud võrkudes, näiteks linnas või regioonis ja väheste kasutajate seas kasutatavaid kohalikke vääringuid (ehk täiendavaid vääringuid) ei tohiks käsitleda virtuaalrahana.
- (9) Kõrge riskiteguriga kolmandate riikide füüsiliste isikute ja juriidiliste üksustega tegelemisel peavad liikmesriigid olema kohustatud üksustelt nõudma ohtudega toime tulemiseks ja leevendamiseks tugevdatud nõuetekohase hoolsuse meetmete rakendamist. Seetõttu määrab iga liikmesriik siseriiklikul tasandil kõrge riskiteguriga kolmandate riikide jaoks tugevdatud nõuetekohase hoolsuse meetmete liigi. Need liikmesriikide vahelised erinevad meetodid nõrgendavad ärisuhteid Komisjoni tuvastatud kõrge riskiteguriga kolmandate riikidega. Terroristid võivad neid puudujääke ära kasutada vahendite kanaliseerimiseks Liidu rahasüsteemist sisse ja välja. Tähtis on täiustada Komisjoni tuvastatud kõrge riskiteguriga kolmandate riikide loendi mõju ja selleks tuleks kolmandaid riike Liidu tasemel kohelda ühtselt. See ühtne lähenemine peaks enamjaolt keskenduma tugevdatud nõuetekohase hoolsuse meetmetele. Ent liikmesriikidel ja kohustatud üksustel peaks vastavalt rahvusvahelistele kohustustele lubama kasutada lisaks tugevdatud nõuetekohase

²⁶

Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja Nõukogule terrorismi rahastamise vastase võitluse tõhustamise tegevuskava kohta, COM(2016) 50 lõplik.

hoolsuse meetmetele täiendavaid leevendavaid meetmeid. Rahapesu ennetamises ning terrorismi rahastamise vastu võitlemises pädevad rahvusvahelised ettevõtted ja standardiloojad võivad kutsuda rakendama sobivaid vastumeetmeid kaitsmaks rahvusvahelist rahandussüsteemi riikidest tulenevatest käimasolevatest ja olulistest rahapesu ning terrorismi rahastamise ohtudest. Liikmesriigid peaksid täiendavate leevendavate meetmete jõustamisel ja kehtestamisel arvestama Komisjoni tuvastatud kõrge riskiteguriga kolmandate riikidega ning vastumeetmetega, näiteks rahapesuvastase töökonna (FATF) väljendatud vastumeetmetega.

- (10) Arvestades rahapesu- ja terrorismivastase võitluse ohtude ja nõrkade kohtade areneva sisuga, peaks Liit omaks võtma ühtse lähenemise siseriikliku rahapesu ja terrorismi rahastamise õiguskorra vastavuse kohta vastavalt Liidu tasemeliste nõuetele ning arvestada tuleks nende siseriiklike õiguskordade tõhususe hindamisega. Liidu nõuete nõuetekohase ülevõtmise jälgimiseks siseriiklikes õiguskordades, nõuete tõhusaks täitmiseks ja antud valdkonnas tugevalt ennetava õiguskorra nõuete suutlikkuse saavutamiseks peaks Komisjon lähtuma hindamisel siseriikliku ohu õiguskordadest, ilma et see piiraks rahapesu ennetamises ning terrorismi rahastamise vastu võitlemises pädevate rahvusvaheliste ettevõtete ja standardiloojate, näiteks rahapesuvastase töökonna või rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid hindava eksperdikomitee (MONEYVAL) nõudeid.
- (11) Üldotstarbelistel ettemaksekaartidel on seaduslikud kasutamiskiisid ja need hõlmavad rahalist kaasamist toetavaid vahendeid. Ent anonüümseid ettemaksekaarte on terrorirünnakute ja logistika rahastamiseks lihtne kasutada. Seega on tähtis terroristidel keelata nende operatsioonidel kasutada seda rahastusvahendit, selleks tuleb lühendada piiranguid ja suurimaid lubatud koguseid, mille kohaselt kohustatud üksustel on keelatud teenindada direktiivi (EL) 2015/849 hoolsuse meetmete alusel kindlat klienti. Seega on tähtis langetada üldotstarbeliste ettemaksekaartide praeguseid künniseid ja piirata kliendi interneti kasutamist hoolsuse meetme erandiga, samas arvestades kliendi üldotstarbelise ettemakse kiiside kasutamise vajadustega ja lubades selliseid kiise kasutada sotsiaalse ja rahalise kaasamise soodustamiseks.
- (12) Kui Liidus väljastatud anonüümseid ettemaksekaarte saab kasutada ainult Liidu alal, siis kolmandates riikides väljastatud sarnaste kaartidega on pole alati nii. Seega on tähtis tagada Liidust väljaspool väljastatud anonüümsete ettemaksekaartide Liidu sisene kasutamine ainult vastavalt Liidu õigusaktide nõuetele. Reegli jõustamine peaks olema täielikus kooskõlas Liidu rahvusvahelise kaubavahetuse kohustustega, eriti teenustekaubanduse üldlepingu sätetega.
- (13) Rahapesu andmebüroodel on oluline roll terrorivõrgustike, eriti piiriüleste finantstehingute ja nende rahastajate tuvastamisel. Suunavate rahvusvaheliste standardite puuduste tõttu on rahapesu andmebüroode ülesanded, pädevused ja volitused märgatavalt erinevad. Ent need erinevused ei tohiks mõjutada rahapesu andmebüroo tegevust, eriti selle suutlikkust teha ennetavaid analüüse koos kõigi luure, juurdluse ja õigussüsteemi asutustega ning rahvusvahelisel tasandil. Rahapesu andmebüroodel peaks olema ligipääs teabele ja võimalus seda vahetada takistusteta, sealhulgas teha sobivat koostööd õiguskaitseorganitega. Kahtlustusega kuritegevuse osas, eriti terrorismi rahastamisega, peaks teave liikuma otse ja kiirelt ilma tarbetute viivitusteta. Seega on tähtis edaspidi täiustada rahapesu andmebüroo tõhusust ja mõju, selleks tuleb muuta rahapesu andmebüroo volitused ja koostöö arusaadavamaks.
- (14) Rahapesu andmebürood peaksid hankima igalt kohustatud üksuselt kogu nende eesmärgi puudutava vajaliku teabe. Rahavoogude õige jälgimise tagamiseks ning

salakauba võrgustike ja voogude algses staadiumis tuvastamiseks on vajalik takistamatu juurdepääs teabele. Kui rahapesu andmebürood peavad rahapesu kahtlustamisel kohustatud üksuselt hankima lisateavet, siis sellise kahtlustuse võib tekitada rahapesu andmebüroole laekunud ja ka rahapesu andmebüroo enda analüüsi, pädevate asutuste luuretegevuse või muu rahapesu andmebüroo omatava teabe tulemusena saadud kahtlasele ülekandele eelnenud raport. Rahapesu andmebüroo peaks seega hankima teavet igalt kohustatud üksuselt, isegi siis, kui üksikisikust kohustatud üksus pole eelnevalt raporti teinud. Rahapesu andmebüroo peaks saama hankida teavet muu Liidu rahapesu andmebüroo nõudel ja vahetama nõudva rahapesu andmebürooga teavet.

- (15) Rahapesu andmebüroo ja muude pädevate asutuste hilinenud ligipääs pangakonto omaniku identiteedi ja maksekonto teabele takistab terrorismiga seotud vahendite edastamise tuvastamist. Panga ja ühele isikule kuuluva pangakonto tuvastamist võimaldavad riiklikud andmed on killustatud ja seega pole rahapesu andmebüroodele ja muudele pädevatele asutustele õigeaegselt kättesaadavad. Seega on tähtis asutada kõikides liikmesriikides kesksed automaatsed mehhanismid, nagu näiteks registri või andmete edastamise süsteem, et saada tõhusalt ja kiiresti ligi panga omanike ja pangakontode, nende volitatud esindajate ja nende tulusaajate teabele.
- (16) Privaatsuse ja isikuandmete austamiseks peaksid sellised registrid sisaldama rahapesuvastase uuringu läbiviimiseks võimalikult vähe andmeid. Asjasse puutuvaid andmesubjekte peaks teavitama nende andmete salvestamisest ja võimaldama, et neid andmeid näeb rahapesu andmebüroo ning neile andma kontaktpunkti, et kasutada oma ligipääsu ja parandamise õigust. Nende sätete ülevõtmisel peaksid liikmesriigid kehtestama suurima aegumistähtaja (põhineb mõistlikul intervallil), et registreerida registrites isikuandmeid ja võimaldada neid hävitada, kui neid pole enam ülaloodud eesmärkidel vaja. Registreid ja andmebaase võib näha teadmisyajaduse põhjal.
- (17) Füüsiliste ja juriidiliste isikute andmete kinnitamine ja õige tuvastamine on rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu võitlemisel tähtsad. Tehingute ja maksete digitaliseerimise viimased tehnilised arengud võimaldavad turvaliselt kaugelt või elektrooniliselt tuvastamist. Neid Euroopa Parlamendi ja Nõukogu regulatsiooni (EL) nr 910/2014 sätestatud²⁷ identitiseerimisvahenditega peaks arvestama, eriti kõrgeid ohutusvahendeid pakkuvate teavitatud e-tuvastuse süsteemide ja meetoditega, mille võrdlusalusena saadakse, millist siseriikliku tuvastusmeetodit võidakse kontrollida. Seega on tähtis võtta originaaldokumentide turvaliste elektrooniliste süsteemide koopiaid ja ka elektroonilisi kinnitusi, tunnistusi või õiguspärasusi, kui kehtivad tuvastusvahendeid.
- (18) Direktiivi (EL) 2015/849 artiklis 3(6)(a) sätestatud tulusaava omaniku lävi ei erine ausatest kaubandusettevõtete isikutest ja aktiivset äri mitteomavatest ning neid kasutatakse tavaliselt varade või sissetuleku ja väga palju tulu saava omaniku vahendajana. Väga suurt tulu saava isiku läve saab lihtsalt kõrvale jätta ja seega juriidilist üksust täielikult omavat või kontrollitavat füüsilist isikut ei saa tuvastada. Tulusaava omaniku teabe paremaks mõistmiseks seoses äriühingu laadsete vahestruktuuridega on vajalik kindlaks teha kindel lävi, millest alates omandus algab.

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ (ELT L 257, 28.8.2014, lk 73).

- (19) Olemasolevate klientide ülevaatamise lähenemine praeguses raamistikus sõltub ohupõhisel lähenemisviisil. Ent õigeaegset tuvastamist ja ohtude hindamist ei pruugi see lähenemisviis võimaldada rahapesu, terrorismi rahastamise ja vahestruktuuridega seotud eelkuriteo kõrge ohu tõttu. Seega on tähtis tagada kindlatesse kategooriatesse kuuluvate olemasolevate klientide jälgimine metoodiliselt.
- (20) Liikmesriikidelt nõutakse hetkel, et nende territooriumil tegutsevad õiguslikud üksused koguvad ja hoiavad asjakohast, täpset ja ajakohastatud teavet oma tegelike kasusaavate omanike kohta. Täpne ja ajakohastatud teave tegelikult kasu saava omaniku kohta on võtmetegur kurjategijate kindlakstegemisel, kes võivad vastasel korral varjata end äriühingu struktuuri taha. Globaalselt omavahel seotud rahasüsteemid teevad vahendite liigutamise ja peitmise üle maailma lihtsaks ning rahapesijad, terrorismi rahastajad ja ka muud kurjategijad kasutavad seda aina rohkem ära.
- (21) Peaks lahti mõtestama kindla näitaja, mis tuvastab kasusaava omaniku usaldusfondide ja sarnaste õiguslike üksuste jälgimise ja registreerimise eest vastutava liikmesriigi. Kindlate usaldusfondide ja sarnaste õiguslike üksuste mitte jälgimise vältimiseks liikmesriikide õigussüsteemide erinevuste tõttu peaks kõik usaldusfondid ja sarnased õiguslikud üksused registreerima seal, kus neid juhitakse. Usaldusfondide kasusaava omaniku teabe tõhusa jälgimise ja registreerimise tagamiseks on tähtis ka liikmesriikide omavaheline koostöö.
- (22) Avalik ligipääs pakub ettevõtete kasusaava omaniku teatud teabe kohustusliku avaldamisega lisagarantiid nende ettevõtetega äri teha soovivatele kolmandatele osapooltele. Osa liikmesriikidest on võtnud initsiatiivi või avaldanud soovi avalikustada laiemale avalikkusele kasusaava omandi registri teavet. Fakt, et mitte kõik liikmesriigid ei avalikusta teavet või erinevused avalikustatud teabes ning sellele ligipääsemise viisides võib viia olukorrani, kus Liidus kaitstakse kolmandaid osapooli erinevalt. Hästi toimivas siseturus on vaja moonutuste vältimiseks koordineerimist.
- (23) Avalik ligipääs pakub kodanikuühiskonnal, sealhulgas ajakirjandusel või kodanikuühiskonna organisatsioonidel, teabe paremat kontrollimist ja aitab kaasa usalduse säilimisele äritehingutes ja rahandussüsteemis. See võib juurdlusele kaasa aitamise ja maine mõjudega panustada juriidiliste isikute ja õigusliku üksuste valesi kasutamise ennetamisse ning arvestades seda, et igaüks, kes teeb nendega tehingut, teab kasusaava omaniku identiteeti. Lisaks soodustab see õigeaegset ja tõhusat teabe saadavust finantseerimisasutustele, sealhulgas rikkumise vastu võitlevatele asutustele, kolmandate riikide asutustele.
- (24) Investorite ja üldsuse kindlus rahaturgudel sõltub enamjaolt kasusaavale omandile läbipaistvust pakkuva ja ettevõtete struktuure kontrolliva õige avalikustamise korra olemasolust. Eriti kehtib see koondunud õigustega valitsussüsteemide, nagu näiteks Liidu kohta. Ühest küljest võivad suure hääle ja rahavoo õigusega suurinvestorid soodustada pikaajalist kasvu ja äriühingu tulemust. Ent teisest küljest võib suurte hääleõigustega kasusaavate omanike kontrollimine ergutada üldkasutatavate varade ja isikliku kasumi võimaluste suunamist vähemusinvestorite arvelt.
- (25) Seega liikmesriigid peaksid lubama ligipääsu kasusaava omandi teavet sisaldava keskregistri kaudu kasusaava omandi teabele piisavalt ühtsel ja kooskõlastatud viisil ning selleks tuleks kehtestada üldsuse ligipääsu selge reegel, et kolmandad osapooled saaksid tuvastada Liidu ettevõtete kasusaavaid omanikke. Seega ettevõtete kasusaava omandi teabe avalikustamise siseriiklike sätete ühtlustamiseks ja eriti kolmandate

osapoolte huvide kaitseks on vaja muuta Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 2009/101/EÜ²⁸.

- (26) Tuleks püüelda sobiliku tasakaalu poole, eriti üldsuse huvi äriühingu läbipaistvuse ning rahapesu ennetamise ja andmesubjektide põhiõiguste vahel. Üldsusele avaldatud andmete hulka peaks kasusaavate omanike võimaliku piirangute vähendamiseks piirama selgelt ja ammendavalt ning üldiste sätetega. Ent samas ei tohiks üldsusele kättesaadavat teavet märgatavalt muuta hetkel kogutud andmetest. Nende eraelu austamiseks, häirimise piiramiseks ja eriti isikuandmete kaitseks peaks see teave olema seotud eelkõige ettevõtete ja usaldusühingute kasusaavate omanike seisusega ning peaks rangelt olema seotud kasusaavate omanike majandustegevuse sfääriga.
- (27) Kasusaava omandi teavet peaks avalikustama selleks, et valitsused ja reguleerivad asutused saaksid reageerida kiirelt alternatiivsetele investeerimismeetoditesse, näiteks rahas tasutavatesse omakapitali tuletisinstrumentidesse. Teisest küljest ei tohiks takistada enamusosalusega aktsionäridel võtta aktiivset rolli loendatud ettevõtete jälgimise haldamises. Üha aktiivsemalt rahvusvahelisemaks ja mitmeosalisemaks muutunud rahandusturgude funktsioneerimiseks on vaja, et teabe jagamist rahvusvahelisel tasandil lubavad õigusaktid ja nõuded oleksid saadaval ja riikide järelevalveasutused saaksid neid tõhusalt kehtestada.
- (28) Kasusaavate omanike isikuandmed peaksid olema avalikult saadaval, et kolmandad osapooled ja kodanikuühiskond laiemalt teaks kasusaavaid omanikke. Üldsuse tähelepanu suurenemine aitab ennetada juriidiliste isikute ja õiguslike üksuste valesti kasutamist, sealhulgas maksudest hoidumist. Seega on tähtis, et see teave jääks üldsusele kättesaadavaks riiklike registrite ja registrite omavahelise ühendamise süsteemi kaudu kümme aastat pärast ettevõtte kustutamist registrist. Ent liikmesriigid peaksid seaduse alusel võimaldama kasusaava omandi teabe, sealhulgas isikuandmete töötlemist muudel eesmärkidel, kui selline töötlemine vastab demokraatlikus ühiskonnas üldsuse huvile ja on hädavajalik ja proportsionaalne meede seaduslikult taotletava eesmärgi saavutamisel.
- (29) Lisaks peaksid liikmesriigid sama eesmärgiga tasakaalustatud ja proportsionaalse lähenemisviisi ning eraelu ja isikuandmete kaitse tagamiseks pakkuma registrites oleva kasusaava omanduse teabele ligipääsemise ja avalikustamise erandeid erakorralistel asjaoludel, kus teave võib kasusaavat omanikku ohustada petmise, röövimise, väljapressimise, vägivalda või hirmutamise teel.
- (30) Praeguse direktiivi alusel kohaldatakse isikuandmete töötlemist vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 95/46/EÜ²⁹, mida asendab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 2016/679³⁰.
- (31) Seetõttu peaks riiklikes registrites füüsilise isiku andmeid kui kasusaava omanduse teavet hoidvaid füüsilisi isikuid teavitama enne avalikustamist nende isikuandmete

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/101/EÜ, 16. september 2009, tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks asutamislepingu artikli 48 teises lõigus osutatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised võrdväärseteks (ELT L 258, 1.10.2009, lk 11).

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 95/46/EÜ, 24. oktoober 1995, üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (EÜT L 119, 4.5.2016, lk 1).

avalikustamisest. Lisaks peaks avaldama tegelike kasusaajate ainult ajakohaseid isikuandmeid ja toetusesaajaid peaks teavitama nende Liidu andmekaitsealasest õigusraamistikust tulenevast õigusest vastavalt määrusele (EL) 2016/679 ja direktiivile (EL) 2016/680³¹ ja nende õiguste kasutamist võimaldavatest saadavalolevatest protseduuridest.

- (32) Käesolev direktiiv ei piira Nõukogu raamotsusest 2008/977/JSK³², mis asendatakse Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiviga (EL) 2016/680³³, tulenevat pädevate asutuste isikuandmete töötlemise kaitset.
- (33) Hetkel on Liidus tegutsevad ettevõtted ja sarnased õigussubjektid kohustatud registreerima oma kasusaava omanduse teavet, kusjuures sama kohustus ei kehti kõikidele usaldusühingutele ja muudele õiguslikele üksustele, millel on samad tunnused nagu Liidus loodud Treuhandil, usaldusfondidel või fondidel. Kõikide Liidus tegutsevate õigussubjektide ja õiguslike üksuste kasusaavate omanike tuvastamise ja jälgimise tagamiseks ühtsete ja samaväärsete tingimuste alusel peaksid usaldusisikute registreeritud usaldusühingute kasusaava omanduse teabe registreerimise reeglid olema kooskõlas ettevõtete kasusaava omanduse teabe registreerimise reeglitega.
- (34) Tähtis on arvestada usaldusühingute ja sarnaste õiguslike üksuste erisustega kasusaava omaniku avalikustatava teabe osas. Olenemata nende liigitumisest riikliku seaduse alusel peaks ühest küljest eristama igat usaldusühingute haldamisega tegeleva isiku või tema loal omandit sisaldavaid usaldusühinguid ja usaldusühingu usaldusisikuna tegutsemist eesmärgiga saada kasumit ning igat muud usaldusühingut. Usaldusühingute esimese kategooria olemust arvestades peaks nende kasusaavate omanike teavet avalikustama kohustuslikult. Kasusaava omaniku andmetele peaks olema sama ligipääsemise piirmäär nagu on ettevõtetel.
- (35) Proportsionaalsuse tagamiseks peab iga muu usaldusühingu kasusaava omanduse teavet avalikustama, välja arvatud igat usaldusühingute haldamisega tegeleva isiku või tema loal omandit sisaldavaid usaldusühingu ja usaldusühingu kasu teeniva usaldusisiku teavet. Rahapesu, terrorismi rahastamise ja seotud põhiõiguste rikkumiste õiguspäraseid huve tuleks põhjendada koheselt kättesaadavate vahenditega, näiteks põhikirjadega või mittetulundusühingute ülesannete kirjeldusega või eelnevalt näidatud rahapesu, terrorismi rahastamise ja seotud põhiõiguste rikkumiste vastase tegevustega või nende valdkondade tõendatud küsimuste või tegevuste salvestustega.
- (36) Liikmesriigid peaksid ühtse ja tõhusa registreerimise ning teabevahetuse tagamiseks tegema kõik, et usaldusühingute kasu saava omanduse teabe registreerimise eest vastutavad ametiasutused teeksid koostööd teiste osalistega muudes liikmesriikides,

³¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89).

³² Nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsus 2008/977/JSK kriminaalasjades tehtava politsei- ja õigusalase koostöö raames töödeldavate isikuandmete kaitse kohta (ELT L 350, 30.12.2008, lk 60).

³³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89).

jagaksid esimesena nimetatud liikmesriigi seadustega hallatavate usaldusühingute ja teises liikmesriigis juhitava usaldusühingu teavet.

- (37) Tähtis on tagada, et kohustatud üksused rakendavad nõuetekohaselt rahapesu ja terrorismi rahastamise vastaseid reegleid. Selles kontekstis peaksid liikmesriigid tugevdama rahapesu või terrorismi rahastamise vastases võitluses pädevate ametiasutuste, sealhulgas rahapesu andmebüroode ja rahapesu, põhiõiguste rikkumiste, terrorismi rahastamise uurimise ning süüdistuse ja kriminaalsete varade blokeerimise, arestimise ja konfiskeerimise esitamise funktsiooni omavate ametiasutuste, korruptsioonivastaste ametiasutuste, maksuametite, valuuta ja vabalt kaubeldavate maksevahendite infot saavate ametiasutuste ning kohustatud üksuste järelevalve või jälgimise rolli omavate ametiasutuste rolli.
- (38) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentidega³⁴ on liikmesriigid kohustatud lisama põhjendatud juhtudel ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate siseriiklike õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et nimetatud dokumentide esitamine on põhjendatud.
- (39) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, milleks on kaitsta finantssüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise, avastamise ja uurimise abil, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, sest liikmesriikide poolt oma finantssüsteemi kaitseks võetavad meetmed ei pruugi olla kooskõlas siseturu toimimisega ning õigusriigi ja liidu avaliku korra nõuetega, küll aga saab seda meetme ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (40) Käesolevas direktiivis järgitakse põhiõigusi ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta kohaseid põhimõtteid, eelkõige õigust era- ja pereelu puutumatusele (harta artikkel 7), õigust isikuandmete kaitsele (harta artikkel 8) ja vabadust luua äri (harta artikkel 16).
- (41) Arvestades kiiresti jõustamist vajavate vastu võetud Liidu rahapesu ja terrorismi vastase rahastamise ennetamises tugevdavate meetmetega ning liikmesriikide pühendumust kiiresti jätkata Direktiivi (EL) 2015/849 ülevõtmisega, siis see direktiiv tuleks üle võtta 2017. aasta 1. jaanuariks. Samadel põhjustel tuleks direktiivi (EL) 2015/849 ja direktiivi 2009/101/EÜ muudatused üle võtta 1. jaanuariks 2017.
- (42) Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteeriti vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 28 lõikele 2³⁵ [ja avaldati arvamust ...³⁶],
- (43) Direktiive (EL) 2015/849 ja 2009/101/EMÜ tuleks seega vastavalt muuta,

³⁴ ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

³⁶ ELT C...

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Direktiivi (EL) 2015/849 muudatused

Direktiivi (EL) 2015/849 on muudetud järgmiselt:

- (1) artikli 2(1) punktis (3) on lisatud punktid (g) ja (h):

„(g) ametialaselt ja peamiselt krüptovaluutade ja usaldusraha valuutade vahetamisega tegelevad pakkujad;

(h) krüptovaluutadele ligipääsemiseks vajalikke volituste hooldusteenuseid pakkuvad tingimuste rahakoti pakkujad.“;
- (2) Artiklit 3 muudetakse järgmiselt:
 - (a) punkti (6)(a)(i) punkti lisatakse järgmine lõik:

„Selle direktiivi artikli 13(1)(b) ja artikli 30 kohaselt on vähenenud teises paragrahvis välja toodud omand ja kontroll 10%, kui õigussubjekt on Direktiiv 2011/16/EL alusel.“;
 - (b) punkt (16) asendatakse järgmisega:

„(16) „elektrooniline raha“ tähendab direktiiv 2009/110/EMÜ artikli 2 punktis (2) defineeritud elektroonilist raha, ent ei tähenda selle direktiivi artikli 1(4) ja (5) alusel rahalist väärtust,“ ;
 - (c) lisatakse punkt (18):

„(18) „krüptoraha“ tähendab keskpanga või ametiasutuse väljastatud väärtuse digitaalset esindatust, mis ei pruugi alati olla seotud usaldusraha valuutaga vaid seda aktsepteerib füüsiline või juriidiline isik maksevahendina ning seda saab edastada, talletada või elektrooniliselt kaubelda.“;
- (3) Artiklit 12 muudetakse järgmiselt:
 - (a) lõiget 1 muudetakse järgmiselt:
 - (i) esimeses lõigus punktid (a) ja (b) asendatakse järgmistega:

„(a) maksevahend ei ole uuesti laetav või selle igakuine maksetehingute ülemlimiit on 150 eurot, mida saab kasutada ainult asjaomases liikmesriigis;

(b) elektrooniliselt hoitava rahasumma suurus ei ületa 150 eurot;“;
 - (ii) teine lõik kustutatakse;
 - (b) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 sätestatud erandit ei kohaldata e-raha rahalise väärtuse interneti teel maksmise või sularahas tagastamise või väljavõtmise puhul, kui tagastatava summa suurus ületab 50 eurot.“;
 - (c) lisatakse järgmine lõige 3:

„3 Liikmesriigid tagavad, et Liidu krediidi- ja finantseerimisasutused, kui ülevõtjad, võtavad vastu ainult kolmandates riikides väljastatud ettemaksekaarte, kui need vastavad artikli 13(1) esimese lõigu punktidele (a), (b), (c) ja artiklile 14 või loetakse vastavaks selle artikli lõigete 1 ja 2 nõuetele.“;

- (4) artikli 13(1) punkt (a) asendatakse järgmisega:

„(a) kliendi tuvastamine ja kliendi isiku tuvastamine usaldusväärselt ja sõltumatult allikalt saadud dokumentide, andmete või teabe ja vajadusel ka elektrooniliste tuvastusvahendite kaudu vastavalt määrusele (EL) nr 910/2014*;

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ (ELT L 257, 28.8.2014, lk 73).“

- (5) artiklis 14 asendatakse lõige 5 järgmisega:

„5. Liikmesriigid nõuavad kohustatud üksustelt hooldusmeetmete rakendamist mitte ainult kõigile uutele klientidele, vaid ka otstarbeka aja jooksul olemasolevatele klientidele riski astme põhjal või, kui kliendi asjaomased asjaolud muutuvad või, kui kohustatud üksusel on kõnealuse kalendriaasta jooksul kohustus võtta ühendust kliendiga, et üle vaadata kasusaava omaniku/omanike teave vastavalt direktiivile 2011/16/EL.“;

- (6) Artikli 18 lõike 1 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Artiklites 19–24 viidatud juhtudel ja muudel liikmesriikide või asjaomaste üksuste poolt kindlaks tehtud suurema riskiga juhtudel nõuavad liikmesriigid, et asjaomased üksused rakendavad klientide suhtes tugevdatud hooldusmeetmeid, et asjakohaselt juhtida ja vähendada kõnealuseid riske.“;

- (7) Lisatakse artikkel 18a:

„Artikkel 18a

1. Kõrge riskiga kolmandatesse riikidesse tehtavate tehingutega tagavad liikmesriigid, et kui tegemist on kolmandate riikide füüsiliste isikute või õigussubjektidega, kes on tuvastatud artikkel 9 (2) alusel kui kõrge riskiga kolmandatest riikidest pärit, siis kohustatud isikud peaksid järgima vähemalt kõiki tugevdatud nõuetekohase hoolduse meetmeid:

- (a) kliendilt hangitakse lisateavet;
- (b) hangitakse lisateavet ärisuhte kavatsatud olemuse kohta;
- (c) hangitakse teavet kliendi vahendite allika või rikkuse allika kohta;
- (d) hangitakse teavet kavatsatud või tehtud tehingute põhjuste kohta;
- (e) hangitakse kõrgemalt juhtkonnalt luba ärisuhte taastamise või jätkamise kohta;

- (f) jälgitakse pingsalt ärisuhet kontrollide arvu suurenemise ja lisauurimist vajavate tehingute mustrite valimisega;
- (g) nõutakse esmast maksmist CDD standarditele sarnaneva pangasubjektiga kontolt kliendi nimel.

2. Lisaks lõike 1 meetmetele ja kooskõlas Liidu rahvusvaheliste kohustustega võivad liikmesriigid nõuda kohustatud üksustelt ühe või mitme täiendava leevendusmeetme rakendamist, kui tegu on artikkel 9(2) alusel kõrge riskiga kolmandate riikide füüsiliste isikute või õigussubjektidega:

- (a) finantseerimisasutustelt nõutakse tugevdatud nõuetekohase hoolsuse lisaelemente;
- (b) tutvustatakse rahandustehingute tugevdatud asjakohaseid teavitamismehhanisme või süstemaatilist teavitamist;
- (c) piiratakse tuvastatud riigist füüsiliste või juriidiliste isikute ärisuhteid või rahatehinguid.

3. Lisaks lõike 1 meetmetele võivad liikmesriigid rakendada ühte järgmistest meetmetest vastavalt artiklile 9(2) ja Liidu rahvusvaheliste kohustustele kõrge riskiga kolmandate riikide puhul:

- (a) ei lubata luua asjakohase riigi rahandusameti tütarettevõtteid või filiaale või esindusi või muidu arvestatakse faktiga, et asjakohasel rahandusametil pole vastavaid rahapesu- ja terrorismi rahastamise vastaseid süsteeme;
- (b) ei lubata asjakohase riigi rahandusametitel luua tütarettevõtteid või filiaale või esindusi või muidu arvestatakse faktiga, et asjakohane tütarettevõtte või filiaal võib olla riigis, milles pole vastavaid rahapesu- ja terrorismi rahastamise vastaseid süsteeme;
- (c) rahandusametitel ei lubata sõltuda asjakohase riigi kolmandatest osapooltest, et teha tugevdatud hoolsusmeetme elemente;
- (d) nõutakse rahandusametitelt üle vaadata ja muuta või vajadusel tühistada korrespondentsuhteid asjakohase riigi rahandusametitega;
- (e) nõutakse tugevdatud järelevalve läbivaatust või välisauditit asjakohase riigi rahandusasutuste tütarettevõtetele ja filiaalidele;
- (f) nõutakse tugevdatud välisauditi tingimusi rahandusgruppidele mis tahes nende tütarettevõtete ja filiaalide kohta.

4. Lõikudes 2 ja 3 meetmete kehtestamisel arvestavad liikmesriigid konkreetse kolmanda riigiga seonduvate riskidega seoses asjakohasel juhul vastavate rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonnas pädevate rahvusvaheliste organisatsioonide ja standardite kehtestajate koostatud hindamisi, hinnanguid või aruandeid.

5. Liikmesriigid teavitad Komisjoni enne lõikude 2 ja 3 meetmete kehtestamist.“;

- (8) artiklis 27 asendatakse lõige 2 järgmisega:

„2. Liikmesriigid tagavad, et kohustatud isikud, kelle juurde klient suunatakse, võtavad asjakohaseid samme, et kolmas osapool tagaks otsekohe ja nõudmisel tähtsate koopiade ja andmete tuvastamist ja vajadusel elektrooniliste vahenditega kogutud andmeid vastavalt määrusele (EL) nr 910/2014 ja muid asjakohaseid kliendi isiku või kasusaava omaniku dokumente.“;

(9) Artiklit 30 muudetakse järgmiselt:

(a) kustutatakse paragrahvis 5 esimese ja teise lõigu punkt (c);

(b) lõige 6 asendatakse järgmisega:

„6. Lõikes 3 viidatud keskregister tagab pädevate asutuste ja rahapesu andmebüroode kaudu õigeaegse ja piiramatult ligipääsu kogu keskregistris hoitavale teabele ilma igasuguse piiranguta ja ilma kõnealust üksust teavitades. Lisaks lubab keskregister kohustatud üksuste kaudu õigeaegse ligipääsu, kui rakendatakse kliendile vastavalt peatükile II tugevdatud nõuetekohase hoolsuse meetmeid.

Lõikes 3 viidatud keskregistrisse ligipääsu omavad pädevad asutused on need ametiasutused, kes vastutavad rahapesu või terrorismi rahastamise vastu võitlemise eest, sealhulgas maksuametid ja süüdistuse ja kriminaalsete varade blokeerimise, arestimise ja konfiskeerimise esitamise funktsiooni omavad ametiasutused.“;

(c) lõiked 9 ja 10 asendatakse järgmisega:

„9. Kui lõike 5 punktis (b) viidatud ligipääs võib kasusaavat omanikku ohustada petmise, röövimise, väljapressimise, vägivald või hirmutamise teel või kui kasusaav omanik on alaealine või muul viisil töövõimetu, siis erandkorras sätestavad riikliku seaduse alusel liikmesriigid erandi ligi pääsemiseks kogu või osa kasusaava omaniku teabele iga juhtumi kohta eraldi.

Käesoleva lõike alusel tehtud erandeid ei kohaldata krediitiasutuste ja finantseerimisasutuste suhtes ning artikli 2 lõike 1 punkti 3 alapunktis b osutatud kohustatud isikute suhtes, kes on ametiisikud.

10. Liikmesriigid tagavad, et antud artikli lõikes 3 viidatud keskregistrid on omavahel seotud direktiivi 2009/101/EÜ artikli 4a(1) alusel Euroopa Keskse Platvormiga. Liikmesriikide keskregistrite seotus platvormiga määratakse vastavalt direktiiv 2009/101/EÜ artiklile 4c, mis on kooskõlas Komisjoni vastu võetud rakendusaktide sätestatud tehniliste andmete ja meetoditega.

Liikmesriigid tagavad, et antud artikli lõikes 1 viidatud teave on kättesaadav direktiiv 2009/101/EÜ artikli 4a(2) sätestatud registrite omavahelise süsteemi kaudu vastavalt sellele, kuidas liikmesriigid täidavad antud artikli lõiget 5.

Liikmesriigid peavad erinevate ligipääsemismeetodite rakendamiseks tegema koostööd omavahel ja Komisjoniga vastavalt lõikele 5.“;

(10) Artiklit 31 muudetakse järgmiselt:

(a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Liikmesriigid tagavad, et see artikkel kehtib usaldusühingutele ja muudele usaldusühingu funktsioonidele või ülesehitusele sarnanevatele õiguslikele üksustele, muu hulgas usaldusfondidele või fondidele või Treuhandidel.

Iga liikmesriik kohustub selles liikmesriigis tegutsevaid usaldusfondi usaldusisikuid koguma ja hoidma asjakohast, täpset ja ajakohastatud teavet usaldusfondi tegelikult kasu saavate omanike kohta. Kõnealune teave hõlmab andmeid järgmiste isikute kohta:

(a) asutaja;

(b) usaldusisik;

- (c) kaitsja (kui on olemas);
- (d) kasusaajad või kasusaajate liik;
- (e) usaldusfondi üle kontrolli omav muu füüsiline isik“;

(b) lisatakse lõige 3a:

„3a. Lõikes 1 viidatud teavet hoitakse usaldusühingut juhitas liikmesriigis loodud keskregistris.“;

(c) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 3a viidatud ja registris hoitav teave on kätte saadav pädevatele ametiasutustele ning rahapesu andmehäroodele õigeaegselt ja piiranguteta ilma asjakohase usaldusühingu osapooli teavitamata. Lisaks tagavad nad, et kohustatud üksused saavad sellele teabele õigeaegselt vastavalt Peatükk II sätetele nõuetekohase hoolsuse sätetele ligi. Liikmesriigid teavitavad Komisjoni nende mehhanismide omadustest.

Lõikes 3a viidatud keskregistrisse ligipääsu omavad pädevad asutused on need ametiasutused, kes vastutavad rahapesu või terrorismi rahastamise vastu võitlemise eest, sealhulgas maksuametid ja süüdistuse ja kriminaalsete varade blokeerimise, arestimise ja konfiskeerimise esitamise funktsiooni omavad ametiasutused.“;

(d) lisatakse järgmised lõigud 4a ja 4b:

„4a. Artikli lõikes 3a viidatud ja ainult direktiiv (EÜ) 2009/101 artiklis 7b (b) viidatud usaldusühingute registris hoitav teave on kättesaadav igale seaduslikku huvi üles näitavale isikule või ettevõttele.

Seaduslikku huvi üles näitavatele isikutele või ettevõtetele ligipääsetav teave koosneb artiklis 3(6)(b) viidatud kasusaava omaniku elukohariigist, rahvusest, sünniaastast ja kuust ning nimest.

4b. Kui alustatakse uue kliendi suhet usaldusühinguga või muu õigusliku üksusega, mis kuulub kasusaava omandi teabe registreerimisele vastavalt lõikele 3a, siis kohustatud üksused koguvad vajadusel registreerimise tõestust.“;

(e) lisatakse lõige 7a:

„7a. Kui lõigetes 4 ja 4a viidatud ligipääs võib kasusaavat omanikku ohustada petmise, röövimise, väljapressimise, vägivald või hirmutamise teel või kui kasusaav omanik on alaealine või muul viisil töövõimetu, siis erandkorras sätestavad riikliku seaduse alusel liikmesriigid erandi ligi pääsemiseks kogu või osa kasusaava omaniku teabele iga juhtumi kohta eraldi.

Esimese lõike alusel tehtud erandeid ei kohaldata krediitiasutuste ja finantseerimisasutuste suhtes ning artikli 2 lõike 1 punkti 3 alapunktis b osutatud kohustatud isikute suhtes, kes on ametiisikud.

Kui liikmesriik otsustab vastavalt esimesele lõigule luua erandi, siis liikmesriik ei piira pädevatele asutustele ja rahapesu andmehäroodele ligipääsu.

(f) lõige 8 kustutatakse;

(g) lõige 9 asendatakse järgmisega:

„9. Liikmesriigid tagavad, et antud artikli lõikes 3a viidatud keskregistrid on omavahel seotud direktiivi 2009/101/EL artikli 4a(1) alusel Euroopa Keskse Platvormiga. Liikmesriikide keskregistrite seotus platvormiga määratakse vastavalt direktiiv 2009/101/EÜ artiklile 4c, mis on kooskõlas Komisjoni vastu võetud rakendusaktide sätestatud tehniliste andmete ja meetoditega.

Liikmesriigid tagavad, et antud artikli lõikes 1 viidatud teave on kättesaadav direktiiv 2009/101/EL artikli 4a(2) sätestatud registrite omavahelise süsteemi kaudu vastavalt sellele, kuidas liikmesriigid täidavad antud artikli lõikeid 4 ja 5.

Liikmesriigid tagavad oma riiklike registrite ja registrite omavahelise süsteemi kaudu lõikes 1 viidatud asjakohase ja tegelikule omanikuõigusega toetusesaajate teabe kättesaadavuse ja kättesaadavus peab olema kooskõlas andmekaitse reeglitega.

Liikmesriigid peavad erinevate ligipääsemismeetodite rakendamiseks tegema koostööd Komisjoniga vastavalt antud artikli lõigetele 4 ja 4a.“;

(h) lisatakse järgmine lõige 10:

„10. Käesolevas artiklis arvatakse, et usaldusühing tegutseb igas liikmesriigis, kus usaldusisikud asuvad.“;

(11) Artiklit 32 muudetakse järgmiselt:

(a) lõike 3 esimese lõigu neljas lause asendatakse järgmisega:

„Ta peab olema võimeline saada ja kasutama igalt kohustatud isikult teavet.“;

(b) lisatakse järgmine lõige 9:

„9. Selle funktsiooni kontekstis peab iga rahapesu andmebüroo olema võimeline antud artikli lõikes 1 sätestatud eesmärgil hankima igalt kohustatud isikult teavet ja isegi siis, kui selline kohustatud isik ei esitanud enne eelnevat raporti vastavalt artiklile 33(1)(a).“;

(12) lisatakse järgmine artikkel 32a:

„Artikkel 32a

1. Liikmesriigid kehtestavad automaatselt kesksed mehhanismid, nagu näiteks keskregistrid või kesksed elektroonilisi andmeid hankivad süsteemid, mis võimaldavad õigeaegselt tuvastada nende territooriumil maksekontosid omavat või kontrollivat igat füüsilist ja juriidilist isikut vastavalt direktiivile 2007/64/EÜ ja krediitdiasutusi. Liikmesriigid teavitavad Komisjoni nende riiklike mehhanismide omadustest.

2. Liikmesriigid tagavad antud direktiivi alusel oma kohustuste täitmiseks, et lõikes 1 viidatud kesketes mehhanismides hoitav teave on riiklikul tasemel kättesaadav rahapesu andmebüroodele ja pädevatele asutustele. Liikmesriigid tagavad, et iga rahapesu andmebüroo on võimeline andma vastavalt lõikes 1 viidatud kesketes mehhanismide teavet igale muule rahapesu andmebüroole õigeaegselt vastavalt artiklike 53.

3. Allolevat teavet saab hankida ja otsida vastavalt lõike 1 kesksete mehhanismide kaudu:

- kliendi konto omaniku ja iga kliendi nõusolekul tegutseva isiku: Nimi, mida täiendavad muud nõutavad tuvastusandmed vastavalt artikli 13(1) (a) ülevõtva siseriikliku õiguse sätetele või ainulaadne tuvastusnumber;
- kliendi konto omaniku kasusaava omaniku: Nimi, mida täiendavad muud nõutavad tuvastusandmed vastavalt artikli 13(1)(b) ülevõtva siseriikliku õiguse sätetele või ainulaadne tuvastusnumber;
- panga või makse konto: IBAN number ning konto avamise ja sulgemise kuupäev.“;

(13) artikli 33 lõike 1 punkt b asendatakse järgmisega:

„(b) antakse rahapesu andmebüroo nõudmisel otse temale kogu vajalik teave.“;

(14) artiklis 39 asendatakse lõige 3 järgmisega:

„3. Lõikes 1 sätestatud keeld ei enneta liikmesriikide krediitiasutuste ja rahandusasutuste omavahelist avalikustamist tingimusel, et need kuuluvad samasse gruppi, ning nende kolmandates riikides asuvate asutuste, filiaalide ja enamusosalusega tütarettevõtete omavahelist avalikustamist tingimusel, et need filiaalid ja enamusosalusega tütarettevõtted on täielikult kooskõlas grupiüleste seaduste ja meetoditega, sealhulgas grupisisese teabe jagamise meetoditega vastavalt artiklile 42 ning tingimusel, et grupiülesed seadused ja meetodid on kooskõlas antud direktiivi nõuetega.“;

(15) artikli 40 lõiget 1 muudetakse järgmiselt:

(a) punktid a ja b asendatakse järgmistega:

„(a) nõuetekohase hoolsuse meetmete korral selleks, et dokumentide ja teabe koopia oleks kooskõlas peatükis II sätestatud nõuetekohase hoolsuse meetmete nõuetega, sealhulgas vajadusel määruses (EL) nr 910/2014 sätestatud elektrooniliste vahendite kaudu hangitud teave viieks aastaks pärast kliendiga ärisuhte lõpetamist või pärast juhusliku tehingu kuupäeva;

(b) toetavad asitõendid ja tehingute andmed, mis sisaldavad kohtumenetluses lubatavaid dokumentide originaale või koopiaid vastavalt asjakohasele riiklikule seadusele, sealhulgas vajadusel tehingute tuvastamiseks vajaliku määruses (EL) nr 910/2014 sätestatud elektrooniliste vahendite kaudu hangitud teave viieks aastaks pärast kliendiga ärisuhte lõpetamist või pärast juhusliku tehingu kuupäeva.“;

(b) lisatakse järgmine lõik:

„Teine alamlõige rakendub ka andmete ligipääsemisele vastavalt artiklis 32a viidatud kesksete mehhanismide kaudu.“;

(16) artiklis 47 asendatakse lõige 1 järgmisega:

„1. Liikmesriigid tagavad, et krüptorahade ja usaldusraha valuutade vahetusteenuste pakkujad, tinghoiuste rahakoti pakkujad, valuuta vahetuse ja tšekimaksete kontorid ning usaldusühingu või ettevõtte teenuste pakkujad on litsentseeritud või registreeritud ja hasartmängu teenuste pakkujad on reguleeritud.“;

- (17) Artikkel 49 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 49

Liikmesriigid tagavad, et poliitikakujundajad, rahapesu andmebürood, järelevalveasutused ja muud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega seotud asutused, sealhulgas maksuametid, kehtestavad tõhusad mehhanismid, mis võimaldavad neil riigisiselt teha koostööd ja koordineerida meetmeid seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise põhimõtete ja meetmete väljatöötamise ja rakendamisega, sealhulgas selleks, et täita artiklist 7 tulenevat kohustust.“;

- (18) VI peatüki 3. jaole lisatakse alamjaotus IIa:

"IIa alajagu
Pädevate asutuste vaheline koostöö

Artikkel 50a

Liikmesriigid ei keela ega rakenda põhjendamatuid või liiga kitsendavaid teabevahetuse tingimusi ega pädevate asutuste vahelist abi. Liikmesriigid tagavad, et pädevad asutused ei keelduks abi nõudest selles osas, et:

- (a) nõue sisaldab maksuvaldkonda;
- (b) riiklik seadlusandlus nõuab kohustatud isikutelt ametisaladuse või konfidentsiaalsuse säilitamist välja arvatud juhul, kui taotletavat vajalikku teavet hoitakse olukorras, kus rakendub õigusabi konfidentsiaalsus või ametialane saladus;
- (c) taotluse saanud liikmesriigis toimub ülekuulamine, uurimine ja menetlus juhul kui abi raskendaks ülekuulamist, uurimist või menetlemist;
- (d) taotlust esitava vastasasutuse liik või seisus erineb taotluse saanud pädevast asutusest.“;

- (19) artiklis 53 asendatakse lõige 1 järgmisega:

„1. Liikmesriigid tagavad, et rahapesu andmebürood vahetavad omal algatusel või taotluse korral mis tahes teavet, mida rahapesu andmebüroodel võib olla vaja rahapesuga või terrorismi rahastamisega ning sellesse kaasatud füüsiliste või juriidiliste isikutega seotud teabe töötlemisel või analüüsimisel, hoolimata tõenäoliste seotud eelkuritegude liigist ja kui eelkuritegu pole teabe vahetamise ajal kindlaks tehtud.“;

- (b) lõike 2 teise lõigu teine lause asendatakse järgmisega:

„Rahapesu andmebüroo hangib teavet vastavalt artiklile 32(9) ja saadav vastused otsekohe.“;

- (20) Artikli 55 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Liikmesriigid tagavad, et taotluse saanud rahapesu andmebüroode pädevatele asutustele teabe levitamise eelnev nõusolek saadakse otsekohe ja võimalikult suures ulatuses hoolimata seotud eelkuriteo liigist. Taotluse saanud rahapesu andmebüroo ei saa keelduda selliseks levitamiseks loa andmisest, välja arvatud juhul, kui see jääb väljapoole tema rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise sätete kohaldamisala, võib kahjustada kriminaaluurimist, on ilmselgelt ebaproportsionaalne mõne füüsilise või juriidilise isiku või taotluse saanud rahapesu andmebüroo liikmesriigi õiguspärase huvidega või on muul viisil vastuolus asjaomase liikmesriigi siseriikliku õiguse üldpõhimõtetega. Nõusoleku andmisest keeldumisele lisatakse alati nõuetekohane põhjendus.“;

- (21) Artikkel 57 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 57

Riiklike maksuritegude seaduste definitsioonide erinevused ei takista rahapesu andmebüroodel pakkumast abi teisele rahapesu andmebüroole ja ei piira teabe vahetamist, levitamist ja kasutamist vastavalt artiklitele 53, 54 ja 55.“;

- (22) Artiklile 65 lisatakse teine lõik:

„Raportile lisatakse vajadusel ettepanekud ja sobivuse korral vastavalt krüptovaluutadele volitused, et luua ja hallata rahapesu andmebüroodele kättesaavate kasutajate isikuid ja rahakottide aadresse registreerivat kesket andmebaasi, sealhulgas krüptovaluutade kasutajate enda koostatud deklaratsiooni vorme.“;

- (23) Artikli 66 esimene lõik asendatakse järgmisega:

Direktiivid 2005/60/EÜ ja 2006/70/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates 1. Jaanuarist 2017.“;

- (24) artikli 67 lõike 1 esimene alamõik asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid 1. jaanuariks 2017. Liikmesriigid edastavad kõnealuste sätete teksti viivitamata komisjonile.“;

- (25) III lisa punktis (2) asendatakse punkt (c) järgmisega:

„(c) mitte näost näkku ärisuhted või tehingud ilma teatud tagatisteta, näiteks elektroonilised tuvastusvahendid või asjakohased usaldusühingu teenused vastavalt määrusele (EL) 910/2014;“.

Artikkel 2

Direktiivi 2009/101/EÜ muutmine

Direktiivi 2009/101/EÜ muudetakse järgmiselt.

Peatüki 1 lõikesse 1 lisatakse artikkel 1a:

Artikkel 1a

Kohaldamisala

Kasusaava omandi teabe avalikustamise meetmed rakenduvad vastavalt liikmesriikide seadustele, regulatsioonidele ja haldusnormidele, mis on seotud:

(a) ettevõtete ja muude õiguslike üksustega vastavalt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 2015/849 artiklile 30*, sealhulgas antud direktiivi artiklis 1 ettevõtete tüüpidega;

(b) usaldusühingutega, mis käsitlevad igat omandit, mida omab ise või kellegi loal isik, kelle äri sisaldab usaldusühingute haldamist või tema loal omandit sisaldav usaldusühing ja usaldusühingu kasu teeniva usaldusisik ning muud tüüpi õiguslikud üksused, mille ülesehitus või funktsioon sarnaneb selliste usaldusühingutega.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2015/849, 20. mai 2015, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT L 141, 5.6.2015, lk 73).“;

peatüki 2 lõikesse 2 lisatakse artikkel 7b:

„Artikkel 7b

Kasusaava omandi teabe avalikustamine

1. Liikmesriigid kehtestavad meetmed, mis tagaksid, et antud direktiivi artiklis 1a(a) ja (b) viidatud asutused avaldaksid nende kasusaava omandi kohustuslikult asjakohast, täpset ja ajakohastatud teavet vastavalt direktiiv 2015/849 artiklile 30 ja 31.

Teave peab sisaldama kasusaava omaniku elukohariiki ja rahvust, sünniaastat ja kuud ning nime, sealhulgas ka omatava kasutoova osaluse sisu ja määra.

2. Lõikes 1 viidatud kasusaava omandi teabe avalikustamist tagatakse keskregistrite kaudu vastavalt direktiivi 2015/849 artiklitele 30(3) ja 31(3a).

3. Liikmesriigid tagavad, et antud artikli lõikes 1 viidatud kasusaava omanduse teave tehakse ka omavahel ühenduses olevate registrite süsteemi kaudu avalikuks vastavalt artiklile 4a(2).
4. Lõikes 1 sätestatud teabele ligipääs võib kasusaavat omanikku ohustada petmise, röövimise, väljapressimise, vägivalga või hirmutamise teel või kui kasusaav omanik on alaealine või muul viisil töövõimetu, siis erandkorras sätestavad riikliku seaduse alusel liikmesriigid kogu või osa kasusaava omaniku teabele iga kohustusliku avaldamise juhtumi kohta eraldi.
5. Lõikes 1 viidatud kasusaavate omanike isikuandmed avaldatakse selleks, et kolmandad osapooled ja kodanikuühiskond laiemalt saaksid teada, kes on kasusaavad omanikud ja seega aidatakse kaasa juriidiliste isikute ja õiguslike üksuste valesi kasutamise ennetamisele üldsuse tähelepanu kaudu. Sellel eesmärgi tõttu jääb teave üldsusele kättesaadavaks riiklike registrite ja registrite omavahelise ühendamise süsteemi kaudu mitte kauemaks kui kümneks aastaks pärast ettevõtte kustutamist registrist.“.

Artikkel 3

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 1. jaanuariks 2017. Nad edastavad nimetatud normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.
2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetavate põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 4

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 5

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourgis,

Euroopa Parlamendi nimel
eesistuja

Nõukogu nimel
eesistuja